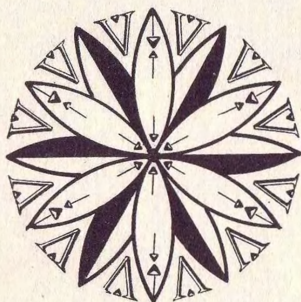
ERNEST BERNEA

POEZII POPULARE ÎN LUMINA ETNOGRAFIEI

EDITURA MINERVA

ERNEST BERNEA

POEZII POPULARE ÎN LUMINA ETNOGRAFIEI

Coperta: *D. Ristea*

ERNEST BERNEA

POEZII POPULARE ÎN LUMINA ETNOGRAFIEI

EDITURA MINERVA

Bucureşti, 1976

POEZIA CA FORMĂ DE EXPRESIE A OBICEIURILOR

Încercînd să lămurim care este originea acestei culegeri de poezii populare și ce anume ne-a determinat să le ordonăm într-o lucrare specială, socotim că este indicat să aprofundăm cercetarea noastră printr-o reliefare a raportului ce există între poezia populară, expresie literară a unor fenomene de ordin spiritual și așa-zisele obiceiuri.

Nu vom încerca aici să facem o cercetare teoretică asupra naturii și funcțiunii obiceiului în satul românesc [1], ci vom prezenta în perspectiva etnogenezei și sociologiei, acest fenomen care în mod concret este matcă a o seamă de alte manifestări, prezentare care ne va fi de folos pentru înțelegerea unei bune părți din creația literară populară, așa cum este aceea din culegerea de față.

Datinile și obiceiurile pe care ni le prezintă satul nostru tradițional aparțin unui trecut variabil ca distanță, unui trecut mai apropiat sau mai îndepărtat și nu rareori foarte îndepărtat. Așa cum ele se prezintă observației noastre directe, datinile și obiceiurile apar ca fapte ce aparțin unui complex de fenomene, ceea ce constituie, așa cum le-am numit și altădată [2], o adevărată civilizație la nivel etnografic.

Expresia a putut produce oarecare nedumeriri încă de la început, dar în etnografie și etnologie ea intervine deseori pentru a defini ceea ce spiritul popoarelor a obiectivat, indiferent de stadiul de evoluție în care ele s-au aflat.

---

[1] A se vedea în lucrarea noastră *Civilizația română sătească* (cap. *Datină și obiceiu)*, Ed. „Scrisul românesc“, 1944.

[2] În aceeași lucrare, îndeosebi prefața și cap. introductiv.

Datinile și obiceiurile, așa cum apar ele în realitate sînt fenomene complexe, ansambluri de elemente și forme care pot la un moment dat să vorbească despre o veche civilizație locală. Unele din ele au un caracter mai organic și echilibrat, altele mai puțin, după influențele și presiunile ce s-au putut produce în decursul istoriei. Cele mai multe dintre aceste fenomene vin din adîncul istoriei noastre locale, iar pe parcurs fiind supuse unor condiții deosebite, ele au putut căpăta și forme deosebite. Judecate istoric am putea spune că aparțin poporului nostru o dată cu nașterea lui ; s-au format, au evoluat și au străbătut timpul pînă în zilele noastre. Unele, cu un caracter mai organic, altele adevărate conglomerate de date, așa cum sînt acelea numite de etnologi „supraviețuiri", care se produc sub diverse forme datorită unor deprinderi colective, fără ca vreo semnificație conștientă să le ceară prezența. Mai mult decît atît : în satul nostru tradițional au putut fi întîlnite datine și obiceiuri de o proveniență mult mai veche, unele depășind formarea poporului român, străvechi forme de viață, nu rareori dinaintea erei noastre, fie că sînt locale sau venite, de origine mediteraneană sau nordică.

În acest fel, sub privirea cercetătorului de azi pot apare elemente și forme de viață foarte variate, o adevărată arheologie în straturi suprapuse ale unui trecut îndepărtat.

Sînt cazuri cînd, date de o proveniență locală sau străină, aparținînd unor fenomene de viață deosebite s-au asimilat și depus în forme care astăzi au aparențe organice. De aceea, nu întotdeauna avem de-a face cu ceva crescut organic în mod principial, originar, fenomenele cercetate mai îndeaproape indicînd uneori izvoare cu totul deosebite. Reproducerea lor îndelungată și timpul care a trecut peste ele le-a organizat și rotunjit.

Prin origini, aceste aspecte ale civilizației române sătești în componența lor sînt desigur foarte diverse, cu manifestări plurale. Prin evoluția lor în timp, au devenit manifestări organice, forme și acte ce au întreținut viața satului nostru tradițional.

Să dăm cîteva exemple. Priveghiul din Vrancea, fenomen de o atmosferă uneori stranie, prezintă pentru cercetarea științifică mare interes prin elementele și formele ce le manifestă și care vorbesc despre drama magică, purtîndu-ne pînă în adîncimile istoriei : este cîntecul, este dansul, este masca și focul, este mai ales semnificația sa, act spiritual dramatic hrănit de

un întreg sistem de credințe și reprezentări colective. „Buhaiul" sau jocul ursului cum i se mai spune local (Bucovina) deși cu aparențe hibride, este o datină interesantă care ne pune deodată în contact cu străvechi obiceiuri de natură agrară și pastorală. La fel și ceremonia agrară „Dealul Mohului" din Țara Oltului sau „Cununa", cum i se spune în Năsăud, deschid porți către observarea unui cult al soarelui și fertilității pămîntului, așa cum apăreau în antichitatea mediteraneană. Dacă luăm în considerație mielul pascal sau jertfa cocoșului alb din joia mare, dacă cercetăm stîlpul de mormînt ce se mai păstrează în cimitirele din Oltenia și vestul Munteniei (stîlp ce pare să fi intrat în inspirația lui Brâncuș), dacă cercetînd obiceiurile prilejuite de sărbătoarea oierilor, care se făcea cu ani în urmă la Novaci în Gorj (sacrificarea unui berbec de către un tînăr fecior), în toate aceste obiceiuri găsim datele unor străvechi forme de viață.

Desigur, arheologia culturii spirituale și etnografia românească, nu dispun încă de un material care să ne poată da dreptul la concluzii definitive.

Din cele cîteva exemple date mai sus se poate înțelege cum etnografia românească poate deveni colaboratoare a istoriei și dovedi necesitatea colaborării interdisciplinare. Etnografia, prin problemele ei de etnogeneză, este un fel de arheologie populară și aceasta nu numai în domeniul culturii materiale, ci și în acela al culturii spirituale, cum e cazul datinilor și obiceiurilor.

Rămînînd tot în cadrul general al problemei, vom urmări aceleași fenomene la modalitățile lor contemporane, ce sînt și în ce forme se manifestă. În interiorul acestei civilizații românești tradiționale, datinile și obiceiurile, mai simple sau mai complexe, apar ca expresii ale vieții populare și ale spiritului nostru etnic.

Dacă din punct de vedere *istoric și comparat* cercetarea domeniului lasă încă de dorit — aceasta nu atît din ignorarea problemelor, cît din stadiul de evoluție al cercetărilor — din punct de vedere sociologic, prin școala lui Dimitrie Gusti, lucrurile au luat o cale mult mai sănătoasă și rodnică, o cale științifică. După romantismul, dar și diletantismul folcloriștilor dinaintea primului război mondial, diletantism ușor de înțeles pentru vremea aceea, cercetările de sociologie românească începute în anul 1925 au adus o contribuție științifică dintre cele mai importante și interesante.

Obiceiurile, așa cum se manifestă ele în satul românesc, apar uneori sub forma simplă de acte detașate, pozitive sau negative, (interdicții), dar aproape întotdeauna, semnificative. Obiceiurile sînt deseori fenomene de un caracter mult mai complex ce angajează activități variate și de natură deosebită, activități ce implică și o largă participare a colectivității sătești. Pentru ilustrarea temei noastre, mai interesante sînt acestea din urmă.

Dacă luăm bunăoară nunta, vom găsi aici activități de natură economică și juridică, spirituală, la care se adaugă multe de natură estetică. Fiind un fenomen complex, nunta angajează și o seamă de relații sociale în legătură cu gradul de rudenie și vecinătate, angajează o mare adunare de oameni care uneori întrece numărul unui sfert din sat. La fel se întîmplă lucrurile în cazul datinelor legate de moarte și înmormîntare, în acela al ceremoniilor agrare de la seceriș sau a celor legate de sărbătorile de iarnă.

Aceste obiceiuri, fenomene în forme și funcțiuni deosebite, reglementează raporturi multidimensionale și întăresc constituția vieții obștești a satului. Ele nu sînt simple accidente, ci acte necesare la nevoi actuale colective ce ne pun în contact cu o gamă întreagă de forme și sensuri. Pentru noi aici sînt interesante din alt punct de vedere și anume ca *forme de expresie* și rostul lor în cultura spirituală populară.

Pentru a ajunge acolo unde tindem să ajungem, adică la raportul dintre obiceiuri și literatura populară, în cazul nostru poezia populară, se impune acum să tratăm în continuare această problemă a formelor de expresie ale datinilor și obiceiurilor. Categoriile de fenomene pe care le studiem noi aici apar în diverse forme și se exprimă în moduri deosebite, între care se află și poezia.

Datinele și obiceiurile se exprimă în primul rînd prin mișcare, pleacă de la cele mai simple și ajung la cele mai complexe : mișcare gest, mișcare mimică, mișcare dans. Cea mai frecventă care e și cea mai elementară, este gesticulația care de fapt este un rit manual care înlocuiește pe cel oral (verbal). Obiceiurile se mai exprimă însă și prin forme muzicale : ritm și melodie, muzică vocală și instrumentală. Între formele de expresie a obiceiurilor se pare că cea mai frecventă și bogată este forma literară ; ele se exprimă printr-un limbaj literar ritual care constituie „riturile

orale" cum au fost numite de unii etnologi, categorie în care apare o bună parte din poezia populară.

Se impun unele considerații asupra limbajului în formele lui primare, aceasta pentru o mai bună înțelegere a problemei. Limbajul nu a fost de la început conceptul de azi cu scopuri teoretice. În începuturile vieții umane, acest fenomen care de fapt era un instrument și a rămas în bună parte, s-a desprins și a fost prins de lucruri și felurite fapte concrete din lumea înconjurătoare cu scopuri imediate, fenomen legat nu numai de datele materiale ale condiției omului, ci și de acelea spirituale.

Limbajul reproduce lucruri și stări ale acestora, existențe; prin el se poate influența condiția lumii înconjurătoare, văzută și nevăzută; mai mult chiar: prin limbaj omul poate acționa. În toate împrejurările, dar mai ales acolo unde realitatea este îmbinată de forțe misterioase, acolo unde *cuvîntul devine act*. Reprezentare și cuvînt indestructibil legate, merg împreună în act, către eficacitate sau aderare, indiferent dacă apare în formula magică, incantație sau rugăciune.

Contactul cu realitatea se ia deci și pe calea cuvîntului. Limbajul ritual apare în acte care sînt socotite ca avînd o calitate deosebită și anume el apare din nevoia de a deosebi vorbirea sacră de cea profană. Limbajul ritual transpus concret a căpătat în etnologie numele de rituri orale, adică obiceiuri care se săvîrșesc prin viu grai, prin cuvînt.

Aceste rituri ale cuvîntului sînt practicate în magie prin formule inițiatice, magice, în religiile primitive prin vocabule sau unele incantații, iar în religiile antice evoluate și-n creștinism prin imnuri și rugăciuni. Sociologii francezi Hubert și Mauss deosebesc trei grupe de rituri orale și anume: rituri orale simpatice, care descriu o operație cît mai apropiată, ca modalitate, aceleia pe care o doresc produsă; sînt caracteristice îndeosebi domeniului magiei. Vin apoi riturile orale cu caracter de imnuri și rugăciuni, care sînt în fond acte de adorare ce se întîlnesc îndeosebi în cultul religios. În al treilea rînd sînt incantațiile mitice, care și ele sînt de două feluri: povestiri epice cu personaje divine sau eroice și povestiri asupra genezei, așa cum e bunăoară „iertăciunea" de la nuntă din Bucovina. Sub orice formă și orice conținut ar apărea, funcțiunea riturilor

mitice orale este aceeași : evocarea unor puteri spirituale cărora omul le cere sprijinul [1].

Pentru culegerea și înțelegerea actelor rituale orale între care intră și poezia, noi propunem o clasificare mai simplă și mai utilă :

a) *Interjecții* și cuvinte onomatopeice ;

b) *Cuvinte :* cuvinte izolate sau formule ;

c) *Cîntece :* poezie și cîntec-vers ce fac trecerea către muzică, de care obișnuit apar legate.

Fenomenul poezie pe care mulți dintre cercetătorii literaturii populare îl văd în mod detașat — lucru care este posibil în cercetare, dar nu în realitatea concretă — noi îl putem trata ca existînd în sine, dar cu riscul de a-i prinde mai mult caracterul său formal. Fenomenul, în cele mai multe cazuri nu este preponderent estetic, ca în poezia cultă, care nici ea nu există fără unele aderențe extraestetice. În satul nostru tradițional, sectorul datinelor și obiceiurilor ne pune la dispoziție un material foarte prețios, poate cel mai interesant în legătură cu poezia populară, atît prin natura lor intimă structurală și funcțională, cît și prin autenticitatea lor provenită din vîrsta pe care o poartă.

Țăranul român nu spune poezie pe de rost, așa cum el nu cîntă de obicei fără rost. Sînt multe ocazii cînd el vorbește prin grai de poezie și cîntec. Chiar și în viața pastorală, în ciobănie, poezia este prinsă de alte manifestări, de unele condiții specifice acestei forme de viață. Poezia populară închide întotdeauna un bogat conținut de viață. Spiritul obiectivat aci nu poate fi înțeles pe deplin dacă rămîne numai la valorile formale estetice, create. Privită și ca formă de expresie a diverselor manifestări spirituale și sociale, așa cum apare în obiceiuri, cîmpul de cercetare se lărgește și rezultatul științific devine mai complet.

În afară de muzică și dans care apar atît de des asociate, poezia populară ori de cîte ori apare în cadrul obiceiurilor are un substrat ideologic, o credință sau o reprezentare colectivă, are o funcțiune spirituală sau socială, precisă. Fără acest sub-

---

[1] Hubert et Mauss : *Mélanges d'histoire des réligions,* Paris, Alcan, 1932.

strat, care e un conținut de viață spirituală poezia aceasta nici nu putea apare.

Deci poezia populară, ca fenomen de cultură spirituală, nu poate fi înțeleasă complet, dacă o privim numai ca formă în sine. Structuralismul contemporan, interesant ca metodă pentru unele aspecte ale realității, ni se pare insuficient mai ales pentru domeniile de cercetare ale științelor umaniste. Acesta e și cazul poeziei populare, ce cunoaște o mare varietate de modalități și care apare atît de des ca formă de expresie a obiceiurilor și joacă un rol de act ritual. În cadrul mare al obiceiului ea este un act semnificativ cu o funcțiune proprie. Forma ei, arta ei ne poate vorbi despre ceea ce este ca expresie literară, dar nu și de natura sa intimă, care aparține și cauzei care a creat-o, adică spiritului activ al omului ce este obligat să-și rezolve problemele impuse de viață.

Dacă în momentul respectiv al actualizării obiceiurilor, un conținut de viață se exprimă și prin muzică sau dans, aceasta este un lucru adevărat; dar poezia în interiorul obiceiurilor, ca și celelalte forme de expresie, oricît de precisă s-ar înfățișa formal, nu este poezie pentru poezie, ci este o producție cu un anumit rost în interiorul complexului de datini și totodată în viața întregului social al satelor. Poezia aici, chiar dacă respectă toate regulile unei arte literare și este frumoasă, are un rol extraestetic de îndeplinit, spiritual și social, deodată.

În satul nostru tradițional, două cuvinte erau întrebuințate frecvent: *cîntec* și *cîntare,* cuvinte ce vin să spună ceva și despre poezia care apare în obiceiuri, poezia rituală. Cîntecul sau cîntarea nu înseamnă pentru țăranul nostru ceea ce înseamnă pentru noi; se întrebuințează cuvîntul cîntec și cîteodată cîntare ca noțiune în a căror sferă intră poezia și muzica deodată. Cîntecul în înțeles de muzică și poezie, adică de vers cîntat alcătuiesc de cele mai multe ori în modul său de a gîndi, o unitate organică.

În general, țăranul român nu recită fără cîntec și nici nu cîntă fără poezie. Dacă există cazuri unde muzica lipsește, așa cum e acela al orațiilor de nuntă bunăoară, putem afirma că nici de astădată nu e vorba de o recitare de poezie în sensul nostru, ci un act de natură rituală cu funcțiune principială familială și socială, ce apare într-o formă poetică. Așa cum poezia apare în interiorul datinelor și obiceiurilor, chiar dacă e

frumoasă, ea nu este o recitare cu sens estetic și nici o simplă distracție, chiar dacă le implică.

Uneori cînd se vorbește despre poezie se mai întrebuințează cuvîntul vers sau verș, tot în acest înțeles de poezie cîntată. Funcțional însă, ea împlinește un anume rol în complexul obiceiurilor, așa cum am arătat.

Poezia populară nu este numai un lucru frumos, realizat printr-o artă literară deosebită, produs al unei activități autonome ; ea poate fi văzută și ca un fenomen, ca o formă de expresie a unui act ce se produce în altă clasă de valori, ceea ce o face să fie mai mult decît un produs literar, creație oricît de măiestrită ar apare. Ea poate să se prezinte ca un act de natură spirituală pornită din adîncimile unei filozofii populare, în ordinea materială sau spirituală a lucrurilor.

Poeziile populare pot fi împărțite în primul rînd, puțin didactic, dar cu temei, în două mari grupe și anume : poezii de lume și poezii rituale, acestea din urmă cu deosebite semnificații spirituale. În poeziile de lume, care și ele divizate în doine sau balade sînt asociate muzicii, găsim mai mult un substrat psihologic sau social ; la cele lirice, un substrat individual. Celelalte prinse mai mult de datine și obiceiuri nu apar la întîmplare, de cele mai multe ori, ca acte rituale. Poeziile populare sînt în acest caz forme de expresie ale unui întreg sistem de credințe și reprezentări colective, ce întreține aproape instituțional spiritul public și angajează grupări sociale (unități și subunități), fie ele permanente ca familia și vecinătatea, sau spontane cum e nunta și diversele ceremonii comemorative sau agrare etc. Manifestîndu-se în acest fel, ele sînt mai puțin datorate fanteziei personale și mult mai adînc prinse pe formele datinelor și obiceiurilor, ceea ce face ca în raport cu alte grupe de poezii populare ele să păstreze și o considerabilă vechime, așa cum sînt și fenomenele prin care ele se actualizează, devenind acte transformatoare, prezențe active în societate.

Poeziile populare ce apar ca forme de expresie a unor acte, pot fi împărțite în trei grupe, așa cum împărțim în linia lor mare și obiceiurile. În primul rînd vine grupul calendaristic legat de sărbătorile de peste an. Le spunem astfel pentru că de sărbători sînt legate o serie întreagă de fenomene care au în ele doar condiția de timp, fără să se producă vreo comemorare. A doua grupă e aceea a ciclului familial sau al vieții de la naștere la moarte, adică poeziile care apar legate de sarcină

și naștere, logodnă și nuntă, moarte și înmormîntare ; ele sînt acelea care ajută schimbările de stare ale omului, numite de către van Gennep rituri de trecere. Al treilea grup ține de obiceiurile de natură magică, ce apar în legătură cu meșteșugurile, cu unele ceremonii agrare sau silvice și mai ales în magia medicală, atît de bogat reprezentată la noi în forma descîntecelor.

Și pentru că așa cum am arătat mai sus, poezia populară este legată de cîntec, acolo unde ele apar împreună, se stabilește obișnuit un raport strîns între text și muzică, raport care este mult mai strîns în cazul poeziilor rituale și mai puțin riguros la cîntecele de lume. Nu se poate schimba textul după voie, melodia făcînd corp cu textul. În cazul bocetelor acest raport e mai puțin riguros pentru că intră în joc improvizația de moment păstrîndu-se doar linia mare a genului. În general, nu găsim o mișcare prea largă între text și melodie nici chiar la bocete. La cîntecele de lume lucrurile se prezintă în alt mod : pe aceeași melodie apare alt text, nu rareori mai multe texte. În această grupă schimbările de versuri izolate sau de strofe întregi, se produc cu ușurință, ceea ce nu se întîmplă decît foarte rar în cazul poeziilor rituale ce apar o dată cu săvîrșirea obiceiurilor.

Poezia populară trebuie privită și cercetată în interiorul fenomenelor complexe ce o manifestă. Dar nu numai atît : socotim că poezia în acest caz este un fenomen de cultură născut din nevoi mult mai profunde și mai complexe, nevoi de natură spirituală sau socială, care au creat însăși arta literară și valorile estetice. Poezia populară în acest fel nu poate fi numai un dat formal și singular, pentru că un întreg mod de a concepe și acționa al unui popor se manifestă aici. Cercetînd diversele ei forme și funcțiuni, dimensiunile și valorile pe care le vehiculează, poezia populară ne poate pune la dispoziție nu numai date care ar satisface un punct de vedere etnografic sau folcloric, ci și pe acela care ar urmări chiar o sinteză a etosului românesc.

ERNEST BERNEA

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

Materialul prezentat în această culegere nu a fost adunat ca document de literatură populară, ci ca elemente şi date ale unor fenomene spirituale şi sociale. Nu punctul de vedere estetic ne-a călăuzit în culegerea lui, ci acela sociologic şi etnografic. Cele mai multe dintre piese sînt acte semnificative în cadrul unor ceremonii complexe, în ansamblul unor fenomene ce pot face parte din categoria atît de generală a datinelor şi obiceiurilor româneşti.

Funcţional şi prin clasele de valori ce le angajează aceste poezii ne-au furnizat un interesant material care ne-a dus cercetarea în sectoare de dincolo de fenomenul literar şi al valorilor estetice, ne-au dus în sectorul atît de bogat al culturii spirituale în formele cele mai elementare ce pot fi găsite pe pămîntul patriei noastre. Poezia este aci o formă de expresie a unor fenomene complexe, pe care ni le oferă unele fenomene de viaţă tradiţională.

Pornită astfel, culegerea aceasta de poezii populare, are în primul rînd calitatea adîncimii lor : aceste piese sînt expresia unor stări de lucruri foarte vechi, adînc păstrate în istorie, stări şi condiţii dispărute azi. Prin manifestarea lor se aduce la viaţă, sub ochii noştri, o lume de mult dispărută, aşa cum sînt bunăoară cele prezentate în ceremoniile agrare.

Această calitate le face să păstreze o autenticitate, ca producţii populare. Nimic artificios, nimic întîmplător, nimic care să trădeze o gratuitate în aceste poezii ; totul se manifestă pe un fond de autenticitate a unor realităţi româneşti şi umane.

Această situaţie nu a ştirbit cu nimic din frumuseţea lor literară, din valoarea lor estetică, dimpotrivă credem că le-a mărit-o. Judecate detaşat, calităţile literare se impun cititoru-

lui fără nici o rezervă; de aceea le-am tratat în consecință, adică le-am adunat și ordonat spre publicare ca piese de literatură populară, aspect mai ușor de înțeles, atunci cînd lucrurile sînt privite exterior.

Însușirile lor de artă literară sînt evidente și pot fi judecate ca atare. Observate însă și culese ca elemente în complexe ceremoniale, în funcția lor originară, piesele ce le publicăm în această culegere au nevoie și de-o altă prezentare. Am socotit nimerit, cel puțin pentru piesele importante să dăm unele explicații complimentare care ating fondul, natura intimă și totodată cadrul lor de apariție și funcțiune. De aceea modul lor de prezentare, dacă nu aduce o explicație etnografică sau sociologică, cel puțin o sugerează.

Piesele au fost clasificate după o ordine impusă de realitatea concretă, mai aproape deci de locul și modul de manifestare. Grupele sînt constituite în cazul acesta nu după criteriile unor genuri literare, ci după natura și funcțiunile unor acte specifice vieții satului românesc tradițional. Așa avem cîntece de nuntă, cîntece de înmormîntare, cîntece agrare etc. Strigăturile, avînd prin natura lor mai mult un caracter social, sînt grupate după și în cadrul manifestărilor cu prilejul cărora s-au produs. În interiorul acestor grupe mari sînt altele indicate de proveniență locală și regională, aceasta pentru a păstra și preciza caracterul lor concret. În același sens am dat anul, uneori și ziua, cînd s-a produs culegerea.

Cele mai multe culegeri le-am efectuat între anii 1928—1935, din zone distincte, deosebit de înzestrate spiritual ca: Runcu — *Gorj,* Valea Ursului, Drăganu — *Argeș;* Mohu — *Sibiu;* Drăguș, Rîușor, Arpașu-de-Jos etc. — *Făgăraș;* Fundu-Moldovei — *Bucovina.* În 1968 am colecționat folclor din zona *Brașov,* — Poiana Mărului, Tohanu Vechi, Zărnești. Am transcris textele cît mai fidel graiului local de unde provin, fără să folosim semne diacritice. Am păstrat mai întotdeauna denumirea populară a pieselor folclorice, a obiceiurilor, a ceremonialului, a melodiilor etc. în cadrul cărora se integrează poezia populară.

Volumul se încheie cu un mic capitol de poezii lirice. În acest ultim capitol am grupat piesele din arhiva noastră personală, care atît prin natura, cît și prin funcțiunea lor se deosebeau de corpul culegerii de față. Le-am numit „Cîntece de dragoste și jale“, așa cum sînt în cea mai mare parte a pieselor. În timp ce primele au fost culese și cercetate ca forme de ex-

presie a unor acte semnificative din vastul domeniu al datinelor și al obiceiurilor printr-o metodă etno-sociologică, aceste ultime poezii au fost culese întîmplător, cucerit de vocația informatorilor întîlniți. Fiind inedite și de o valoare literară reală, am socotit indicată introducerea lor în cuprinsul culegerii de față.

În anexe publicăm un glosar și un tabel al informatorilor, acolo unde ei au putut fi identificați. Pentru a evita repetarea numelor acestor informatori și datele personale, am dat la sfîrșitul pieselor numai numărul lor de ordine.

Cu toate cele precizate mai sus asupra originii acestei culegeri, a naturii pieselor publicate și a modului de a fi prezentate, care depășesc punctul de vedere literar, ținem să subliniem de la început că valoarea lor folclorică ne-a determinat să le dăruim publicului cititor, fie el specialist sau amator Calitatea literară a unora dintre piese, cum sînt bunăoară „Dealu Mohului“ din Făgăraș sau „cîntecul bradului“ din Gorj, sau cum sînt unele dintre orații și bocete de o interesantă viziune asupra lumii și vieții, este incontestabil de o mare valoare, piese unice de creație populară.

Raritatea lor ca manifestări spirituale colective, dublate de valoarea lor estetică ne-a făcut să credem că merită să apară la Editura *Minerva.*

E. B.

I. POEZIA OBICEIURILOR PERIODICE

URĂRI DE ANUL NOU

Aceste urări fac parte din obiceiurile periodice ale sărbătorilor de iarnă ce se produc în seara Anului nou. Cu toate că apar ca piese ale „plugușorului", urările de mai jos sînt integrate unei datine străvechi legată de viața păstorească și anume „jocul ursului" sau „buhaiul". În realitate avem de-a face cu două obiceiuri deosebite pe care condiția timp (Anul nou) le-a unit, manifestînd o formă hibridă.

Piesele au fost culese după o reconstituire a datinei, la Fundu Moldovii, în iulie 1928.

1

Ei părinte, Sfînt Vasile
De-aseară, de-alaltăseară
Am pornit întîia oară
Cu plugu cu doisprezece boi,
Boi, boulei,
La coadă cornăgei
Și în frunte fiind țintei,
Mînați, măi !

Toată ziua a arat
Brazdă neagr-a răsturnat
Și prin brazd-a semănat,
Grîu mărunt și grîu de vară
Să dea Domnul să răsară,
La lună, la săptămînă,
Aur să culegi în mînă ;

Și îl duce ca să-l vadă
Ori de-a dat Dumnezeu roadă ;
Era spic ca vrabia
Și paiul ca trestia
Mînați, măi !

Iute s-a-ntors,
Și din grajd a scos
Un cal negru năzdrăvan
Cum îi place lu Traian :
Negru ca corbul,
Iute ca focul,
Cu potcoave de argint
Ce sînt bune la fugit,
Cu potcoave de aramă
Ce prind bine la corhamă,
Și la fierar a plecat
Și oțel a cumpărat
Să facă tot seceri mari
Pentru copilașii tari,
Cu mănunchi de viorele
Pentru fete tinerele
Și neveste frumușele.

A strîns fine și vecine
Și vreo trei babe bătrîne
Și pe toți mi ți i-a pus
La lucru pămîntului
În răcoarea vîntului,
Și cu dreapta apuca
Cu cealaltă secera,
Altu-n urmă-nainta
Tot clăi mîndre ridica
Și la soare le usca
Pe care le încărca
Și acasă le ducea.

Scos-au nouă iepe
Tot sirepe

Și de pari le lega
Și-ncepea a treiera
Harabale încărca
Și la moară le căra.
Iară curva cea de moară
Cînd văzu atîtea cară
Încărcate cu povară,
Puse coada pe spinare
Și plecă la fuga mare
La cea fugă de scăpare.
Leuca-i mare,
Frunză n-are,
Leuca-i mică
Sai, mătușă și-o ridică.

Iar morarul, meșter bun,
Zări moara pe cătun,
Își luă cojoc mițos
Și îl îmbrăcă pe dos
Își luă ciocan în brîu
Mai luă apoi un frîu,
Cu frîu o lega
Și la vale o tîra
Cu ciocanu-i da în șele
De o puse pe măsele.
Turna pe deasupra-n coș
Tot grăunte de cel roș,
Grăuntul cădea sub piatră
Și da făină curată.
Traian mult se bucura
Pe morar îl lăuda
Călare că se suia
Cu flăcăii ce-i mîna.
Boii opinteau
Roțile scîrțîiau.
Iară mîndra-mpărăteasă
Auzea tocmai din casă
Hăulitu flăcăilor
Scîrțîitu carelor.
În cămară ea mergea

Și din cui își alegea
O sită mare și deasă
Tot cu pînză de mătasă
Mîneci dalbe sufleca,
Cernea, mări, tot cernea,
Negurile jos cădea.
Apoi pîine plămădea
Și colacii învîrtea,
Pe lopată îi culca
Și-n cuptior îi arunca,
Pîn' ce rumeni îi scotea
Și da vreo cinci
La băieții cei mici.
Mînați, măi !
Și-mpărțea trei colăcei
La copiii mititei,
Iar mîndrului bărbat
Lui i-a dat un sărutat.
Cum a dat Dumnezeu holdele
Astfel s-avem parte și noi ;
De urat am mai ura,
Dar ni-i frică c-o-nsera
Că nu sîntem de colea,
Ci sîntem de la Mitoc
Unde-nghează apa-n chioc
Și mămăliga pe foc
Și laptele-n doniță
Mămăliga-n poliță.

Am auzit că aveți o haită mușcătoare
Și o babă fermecătoare,
La haită întinde colacu cu lapte dulce,
A turba și s-a duce.
Pe babă am lega-o cu resteul
Și-am duce-o la moș Maftei
Că știe rîndu la femei.
Opriți, băieți, măi,
Hăi, hăi ! (36)

2

Aho, aho, la multe zile
C-am ajuns Sfîntul Vasile,
La mulți ani cu bucurie
Și cu veselie.
Mai voioși s-ajungeți
Anul nou să-l petreceți,
Tot cu fericire pînă la sfîrșit,
Ploi la timp, noroc la plug,
Multă roadă și belșug ;
Și la toate mesele
Numai inimi vesele
Mînați, flăcăi,
Hăi, hăi !

S-a pornit Sfîntul Vasile
De un an și nouă zile,
Cu plug greu, cu otic mare,
Tot pămîntul ca să-l are.
Și a arat pe jumătate
Să samene grîu în parte,
Grîu de vară și secară
Deie Domnul să răsară.
Mînați, flăcăi,
Hăi, hăi !

Dimineața să-l cosască,
Plugarii să-l îmblătească,
Să-l vînture cu lopata,
Să-l ducă la moară gata ;
Cu apă să-l plămădească
Și-n covată să-l dospească
Și să facă colac mare
La plugari ca să mai are.
Mînați, flăcăi,
Hăi, hăi !

Și la anu jumătate
Să mai deie grîu în parte
La boieri, la gospodari
Altă parte la plugari,
Care umblu și muncesc
Tot anul la boieresc,
Vara-n cîmpuri boierești
Iarna-n frig pe la ferești,
Tot urînd c-un clopoțel,
Stelele prinse oțel,
La cucoane cu mîndrie
La boieri cu bucurie,
La copchile feciorite
În cîșlegi să se mărite,
Și la nuntă să poftească
Plugarii să chiuiască.
Opriți, flăcăi,
Hăi, hăi !
Să trăiți, să înfloriți
Ca merii, ca perii
În mijlocul primăverii,
Ca toamna cea bogată
De toate îndestulată.
La mulți ani ! (16)

HOILERIU

La gura de trei lioare
Hoileriu, dalior Doamne,
Leagăn frumos de mătase
Împletit în cinci și șase,
Iar în leagăn cine șade ?
Șade (N) cea frumoasă,
Iar în leagăn ce lucrează ?
Ea coase și chindisește

C-un fir galben ispräveşte
Cămaşa lui taică-său,
Năframa lui frate-său,
Batista lui văru-său.
— Scoală, draga maichii, scoală,
Că ne vin colindătorii.
Las' să vie, vie
Ca şi noi să colindăm
C-asta-i sara lui Crăciun. (22)

URARE PENTRU BELŞUG

În seara cînd se colindă, copiii pun într-o coajă de dovleac sămînţă de dovleac şi de in, boabe de grîu şi porumb. Unul dintre copii le aruncă peste casă urînd :

Daţi bună ziua lui Ajun
Ca într-un ceas bun,
Grîu cît casa
Pita cît masa,
Fuioarele
Cît răşchitoarele,
Mănuşile
Cît mătuşile.
Cei din casă să trăiască,
Cei de-afară izvorască.
Să trăiţi la mulţi ani
Bine ca-n ziua de azi ! (38)

Seminţele aruncate peste casă sînt bune pentru rod. Oamenii adună aceste seminţe şi le amestecă cu cele ce vor fi semănate în primăvară : „asta ca să crească şi să se facă rodu bun". (66)

II. POEZIA CEREMONIALULUI NUNȚII

CHEMAREA LA NUNTĂ

Sîmbătă de dimineață se face chemarea la nuntă. Se face chemare din partea mirelui și miresii ; la unele gazde merge cineva din partea nașului ; chemătorul zice :

Vă poftește domnul nun
Mîine la ospăț ;
Un ceas, două
Pîn' la nouă,
La mese întinse
La pahare pline,
Că foarte bine vă va părea
Lingura și furcuța să nu mai stea. (23, 34)

Și așa merg din poartă în poartă și cheamă la nuntă ; „mai și cinstește o țîr' de rachiu".

PUNEREA VÎSTREI

„Vîstră" se numește buchetul de flori artificiale ce se pune la pălăria mirelui ; este semnul și „cinstea" feciorului ce se căsătorește.

Punerea vîstrei este unul din momentele importante a nunții tradiționale din Țara Oltului (Făgăraș) ; e o datină ce se petrece sîmbătă seara la casa miresii, unde se adună feciorii și fetele.

Feciorii își pun pălăriile pe masă și le amestecă. Vine apoi mireasa cu o fată (din rude) și caută pălăria mirelui; o ia și merge în celar de-i coase vîstra. Pentru obținerea pălăriei, uneori se dau bani.

Mireasa se întoarce apoi cu pălăria împodobită și cu sticla de vin în mînă. Un fecior, de obicei rudă cu mirele, se ridică și spune o urare în legătură cu căsătoria. Culegerea este din Drăguș-Făgăraș, în iulie 1929.

Domnule mire,
Să iei pălăria că nu-i găurită,
Ci-i foarte frumos împodobită :
Cu floare frumoasă
De la cinstita ta mireasă.
Că ieri dimineață cînd te-ai sculat
Cu rouă de pe flori te-ai spălat
Și la Dumnezeu te-ai rugat,
Și ai spus maicii tale cu dor,
Că nu vrei să mai rămîi fecior
Și că de *(numele miresii)* ți-e dor
Și doamna mireasă o făcut tot la fel
O spus că din dulcele ăsta
Nu vrea să mai rămîie fată
Și vrea după *(numele mirelui)* măritată.

După această poveste mirele ia pălăria și o pune pe cap; apoi cinstesc și strigă laolaltă „Vivat, trăiască".

După ce au strigat, femeile aduc mîncarea pe masă; unul din feciori se scoală și spune :

Cinstiți meseni
Și voi cu toții feciori,
Fetițe și coconași
Luați și mîncați
Și bine vă ospătați,
Că nu-s numai un soi de mîncări,
Ci sute nesocotite
Toate pentru dumneavoastră gătite.
C-o făcut sucăcioaiele
Niște tălmagi
Tot cu boii să-i tragi,
Niște plăcinte

Cît teleaga dinainte.
Cînd înghiţi
Începi să sughiţi,
Şi nişte ciorbă,
Că de mînci multă
Te umfli în burtă
Faceţi un pîntec cît o torbă
Şi vă duceţi după sobă
Şi staţi cu greieri de vorbă.
Iar cuţite şi furcuţe de n-oţi fi avînd
Om înhăma o iapă la căruţă
Şi-om trimite-o în tîrg la Orăştii
C-acolo este un eleşteu,
De-acolo am cumpărat şi eu.

Ia o furculiţă de pe masă

Uitaţi-vă, măi :
E cu mîner de ciocîrlău
Costă un leu,
Pînă o veni cu furcuţe cumpărate
Nu mai staţi cu gurile căscate.

Urmează ospăţul feciorilor, cu mirele în frunte.

După-masă fac trei jocuri în casă şi feciorii pleacă cu mirele. Fetele rămîn şi le pune la masă ; le ospătează mireasa.

„Punerea vîstrei“ şi ospăţul ce-i urmează se face pentru momentul despărţirii mirelui de feciorie şi ceata de feciori ; e un ceremonial de trecere de la o stare la alta.

LA „GĂTEALA MIRESII“

Culegerea pieselor redate mai jos a fost făcută la Drăguş-Făgăraş în 24.VII.1933.

Cînd se pune fachelul (voalul) miresei fetele strigă :

Doamne,-ajută, maica mea,
Apă rece nu-i mai bea
Adusă de mîna mea ;

Și-i bea apă mai călduță
Da de mîna ta, măicuță !

Cîntec de joc : „românește“.

Suie-mă, Doamne, la ceriu
Și mă lasă printre stele
Să-mi iau bădiț de plăcere,
Pe plăcerea ochilor
Pe voia părinților
Pe plăcerea guriții
Și pe voia măicuții !

Se pune miresii cununa de lămîiță :

Haide, dragă miresucă,
Fecioria ți-e pe ducă !...

„De purtat“ :

Cîți bădișori am avut
Nici unu nu mi-a plăcut
Dar acum de ăsta-mi place
Că mereu cu ochiu-mi face ;
Cîn' să duce și cîn' vine
Tot cu ochii după mine !
Asta-i badiu și-l cunosc
Că-n brațe la mine-o fost
Ăsta-i badiu și știu bine
C-a stat în brațe la mine.

Bădișoru meu e-nalt
Și lu Dumnezeu i-e drag
Și lu Dumnezeu să-i fie
Numa după cum mi-e mie ;
Nici nu pupă, nici nu bea
Numa după voia mea,
Nici nu bea și nici nu pupă
Voia mea el nu mi-o strică.

Trandafir din capu mesii
Cum mai plîng ochii miresii,

Unu plînge și-unu, ba
Că i-a plăcut de badea,
Unu plînge și-unu, nu
Că i-a plăcut de badiu,
Fă, mireasă, cosița
Mila de la maică-ta
Fă, mireasă, păru tău
Mila de la taică-tău ;
Că mila de la bărbat
Ca un vîrf de brad uscat
Și mila bărbatului
Ca staghila patului.

Mireasa plînge.

Plîngi, mireasă și suspină
Că mergi la casă străină
Și te mustră fără vină.

„De purtat“ :

Foicică, lemn domnesc,
N-am cui să mă jăluiesc !

. . . .

Foicică, lemn uscat,
Nu-i ca el de ajustat :
Fața-i albă ca păharu,
Gura, dulce ca zaharu,
Buzili-s ca frunzili
Ochii și sprîncenili,
Pe deasupra ochiului
Parcă-i peana corbului.
Mustăcioara tunsă-n vînt
Ochii mă bagă-n pămînt.

Foicică de ovăz,
Păru (?) și omu frumos
Ălea doar mă pune jos !

. . . .

C-am fost tinără de ani
Și mi-am căpătat dușmani.
Și-am fost tinără de vreme
Și-am auzit vorbe rele.

„De-nvîrtit" :

Multu-i soacra mică proastă !
Pentru-o cizmă de-ncălțat
Și-o dat fată ca și-un brad.

. . . .

Așa zic dușmanili :
Că păn-o hi lumea-n pace
Treaba asta nu s-o face.
Iaca treaba s-o făcut
Și dușmanii n-o știut !

Se dă o sticlă de vin lăutarilor și apoi se face joc. „De purtat" ; mireasa plînge :

Taci, mireasă, nu mai plînge
C-acum are cin' te strînge.
Taci, mireasă, nu ofta
C-acum ar' cin' te pupa !

Ce-am iubghit, n-am iubghit mult
Am iubghit ce mi-o plăcut,
Ce-am iubghit n-am iubghit tare
D-am iubghit un lucru mare.

Nu mai plînge, draga noastră,
Că n-ai căz't în mînă proastă,
Nu mai plînge, draga mea,
Că n-ai căz't în mînă grea ;
C-ai un mire ca un craiu
Și-n curte la el e raiu'
Și de grîu și de mălaiu.

De joc: „românește“ :

Foaie verde de chiperiu,
Suie-mă, Doamne, la ceriu,
Și mă lasă printre stele
Să iau bădiț cu plăcere !

. . . .

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face
Fă-mă pui de turturea,
La bădiță la curea.

Du-mă, Doamne, cum ăi ști
Să crepe dușmanili,
Numa una de-ar crăpa
Supărată n-aș mai sta,
Numa una de-ar plesni
Supărată n-aș mai fi.

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă pungață ușoară
La bădișoru pe poală,
Eu să tac, el să-mi șoptească
Inima să-mi hodinească.

„De-nvîrtit“, „de purtat“, cîntece de lume :

Cîn' să duce și cîn' mere
Num-o țîr' de gură cere.
Cu ăsta nu mi-i rușine
Ochii văd, buzele scrie
Pe gură ca pe hîrtie ;
Ochii văd, mînile fac
Pe trupu care mi-i drag.
Cruciuliță de argint
Aștia doi s-o potrighit,
Și la ochi și la umblat
Ca doi porumbi la zburat
Și la ochi și la sprîncene
Ca doi porumbei la pene.
Tot ne fost să hie așa

Şi de mult nu de-acuma,
Da să puse-o gură rea
Tot ca să nu hie aşa,
Şi s-a pus alta mai bună
De ne-o vin't iară la mînă. (37)

Urmează cîntece de joc şi veselie; mireasa începe a rîde:
„S-o gîndit că nu-i rău să fie nevastă“! (31)

CÎNTECUL MIRESII

Cîntecul miresii apare în centrul unui moment important din ceremonialul nunţii şi anume „găteala miresii“ ce se petrece duminică dimineaţa înainte de a merge la cununie. Acest moment marchează despărţirea de feciorie şi de grupul de fete căreia aparţinea. Corespunde „punerii vîstrei“ în cazul mirelui.

Reproducem aici mai multe variante după cum urmează: una din Drăguş-Făgăraş, culeasă în anul 1929, alta din Mohu-Sibiu, culeasă în anul 1934, a treia din Rîuşor-Făgăraş, culeasă în anul 1935 şi ultima din Poiana Mărului-Braşov, culeasă în anul 1949.

1

Ia-ţi, mireasă, ziua bună
De la tată, de la mumă,
De la fraţi, de la surori
De la grădina cu flori,
De la fir de lămîiţă
De la fecior din portiţă,
De la fir de busuioc
De la feciori de la joc,
De la floare de cicoare,
De la draga şezătoare.

Taci, mireasă, nu mai plînge,
Că la maică-ta te-oi duce

Cînd o face plopu mere
Și răchita micșunele.

2

Ia-ți, mireasă, ziua bună
De la tată, de la mumă,
De la frați, de la surori
De la grădina cu flori,
De la fir de tămîiță,
De la draga de uliță,
De la fir de busuioc
De la cinstitu de joc,
De la floare de cicoare
De la draga șezătoare.

Taci, mireasă, nu mai plînge,
Că la maică-ta te-oi duce,
Că maică-ta te-o ținut
Te-o ținut pe cum ai vrut ;
Ca măr roșu-n fund de ladă,
Ca pe-o floare
Tot la soare
Ca tier
După cuier.

Da soacră-ta te-o ținea
Ce-i păți ăi mai vedea,
Ca mătura după ușă
Ca vătraiu prin cenușă.

N-am ce face, n-am ce zîce
La maică-ta cînd te-i duce
Uită gîndu tău de fată
Și frumusețea de-altădată. (3)

Ultima strofă se spune mai mult ca mustrare ; uneori o cîntă integrată cîntecului miresii.

La fiecare două versuri se zice : „goghio, drăgulița noastră". (5)

3

Ia-ţi, mireasă, ziua bună
De la tată, de la mumă,
De la fraţi, de la surori
De la grădina cu flori,
De la hir de busuioc
De la fete de la joc,
De la hir de tămîiţă
De la fete din uliţă,
De la hir de siminic
De la drag de ibovnic.

Rămîi, maică, sănătoasă
Dacă n-ai vrut bucuroasă
Să mă vezi umblînd prin casă
Şi ficiori pe la fereastră.
Rămîi, taică, sănătos
Dacă n-ai vrut bucuros
Să-mi mai vezi umbra pe jos
Şi ficiori pin şopu nost.

Plîngi, mireasă, şi suspină,
Că mergi în casă străină,
La soacră de ie haìnă
De te mustră fără vină.
La norari
Fără durari
Şi la fraţi
Ne-ndireptaţi.
Şi soacră-ta nu ţi-i mamă
Să-ţi bage cuvîntu-n samă,
Nici socru-tu nu ţi-i tată,
Vei trăi mai supărată.

Mireasă-nvelită-n flori
Ia-ţi gîndu de la ficiori
Şi ţi-l pune la bărbat,

Că cu el te-ai cununat ;
Ți-l pune la omu tău
Ce ți l-a dat Dumnezeu.

Nu mi l-a dat Dumnezeu
Că mi l-am cîștigat eu,
Cu ochi și cu inima,
Cu gura și sprînceana. (5, 6)

Ultimele două strofe apar integrate cîntecului miresii, dar și detașate, ca strigături.

4

Ia-ți, mireasă, ziua bună
De la tată, de la mumă,
De la frați, de la surori,
De la grădina de flori,
De la fir de busuioc,
De la feciori de la joc,
De la fir de tămîiță,
De la fecior din portiță.

Miresică dumneata,
De-ai ști nu te-ai mărita,
Necazu de cap ți-o da
Copii mici te-o-mpresura
Bărbățelu te-o mustra.
Că mila de la bărbat
Ca umbra de pom uscat
Cînd te pui de te umbrești
Tot mai tare te pîrlești.

Foaie verde foaie lată,
Bine mai era odată
Cînd eram la mama fată
Și eram nemăritată.
Că lucram, că nu lucram

Tot draga mamii eram,
Da de cînd m-am măritat
Am săpat, am secerat
Și tot nimic n-am lucrat,
Că binele din fetie
Nu li-i mai avea-n vecie

Atunci ai mai fi tu fată
Cînd o-nflori nucu-n baltă ;
Cînd o face măru nuci
Și răchita mere dulci.
Plîngeți ochi și lăcrămați,
Că voi sînteți vinovați,
Că ce iubiți nu lăsați
Și ce vedeți nu uitați. (22)

CÎNTEC PENTRU MIREASĂ

Se cîntă la „găteala miresii“, după mai răspînditul cîntec ritual „taci, mireasă“. Culegere din Drăganu-Argeș, august 1934 :

Copchiliță cu părinți,
La ce focu te măriți ?
Că mila de la părinți
Anevoie ai s-o uiți,
Că mila de la bărbat
Ca umbra de păr uscat,
Cînd te dai să te umbrești
Tot mai rău te nădușești.

Săraca bătătură
Cine te-o mai mătură
Ciocîrlanu cu coadă
Rîndunica cu peană,
Grădina cu florile
O culeg suratele.

Apăi fa, surată fà
Să mărită vecinà
Și rămîne grădinà,
Grădina cu florilè
O culeg suratelè,
Poteca de la vecini
Crește numai mărăcini. (18)

JOCUL STEAGULUI

Aceste piese au fost culese în Drăguș-Făgăraș, august 1933.

Unul din feciori ia steagul din casă și înconjurat de ceilalți feciori ai mirelui, merg la nun. Feciorul cu steagul ia și o sticlă cu vin. El spune nunului :

— Bună ziua, domnule nun,
Să fie într-un ceas bun
Și doamna nună
Cu voie bună.
Azi vă cunosc pe însemnare,
Că sînteți nun mare,
Că de n-ați fi
Nu v-ați fuduli.
— Da cine sînteți dumneavoastră
De ne luați seama noastră ?
— Noi sîntem vînători renumiți
De toată lumea iubiți
Cu domnul mire în frunte
Sîntem vreo două-trei sute,
Și dacă ne socotiți,
Că sîntem potără de hoți
Avem o hîrtie
Cu scrisoare latinească
De la jupîn mire căpătată
Aduceți un cărturar s-o citească.
Să nu fie cu sprincenile sure
Să ne ție aici pînă poimîine,
Sau cu barba zburlită

Să rămîie cartea necitită.
Aduceți-ne un bătrîn
Deodată cu ursu
Minteni să ne dea răspunsu,
Că nu sîntem țigani de șatră
Să stăm la dumneavoastră în baltă,
Și nici ciobani de la oi
Ca să stăm la dumneavoastră-n gunoi. (10)

Nașul ridică și el sticla cu vin, răspunde feciorului și la sfîrșit cinstește lovind sticlele la gît. După aceasta le slobozește steagul. La buna învoire a nunului, feciorii îi spun vorbe de laudă :

Să trăiți, doamnă nună,
Să fiți mereu cu voia bună.
Cum ați ajuns la cununat
S-ajungeți și la botezat,
Că v-ați luat o finișoară
Foarte bărbăcioară,
Seceră-ntr-o zi de vară
Doi snopi de secară...
Iar la grîu
Se duce mai tîrziu
Că-i grîu rourat
Nu se lasă la treierat. (10)

După aceste vorbe feciorii se duc și fac jocul steagului. Trei jocuri de la început sînt ale steagului ; mirele și mireasa nu intră.

Cînd merg după masă feciorii mirelui la joc, se mai spun și următoarele versuri :

Uite, domnule nun,
Te-aș ruga dacă ești bun :
Să ne guști vinu de-i bun.
Din vinu nostru de-ai gusta
Pe loc ți-o veni a juca.
Cînd bei un pahar
Îți pare cam amar,
Iar cînd bei două
Atîta e de tare,
Că și căciula din cap îți sare.
Căci noi am sta ș-am mai ura,

Da stau fetele satului
La marginea gardului
Cu bete-ncinse, late
Și așteaptă jucate.
Stau copiii pe gunoi
Cu mucii țuroi
Și babele
Își frîng labele,
Scapără pe loc după-o zi de joc.
Aduceți un coș cu poame uscate
Să astupăm ăle guri căscate. (10)

Nașul dă răspunsul și ciocnește sticlele ; cel de-i mai iute îi fură sticla — „că trebuie să o schimbe". Apoi spun :

Te rog, domnule nun,
Dacă ești bun :
Să bagi mîna pînă-n cot
Să scoți un zlot
Să-i punem la sticlă dop. (10)

Nașul scoate și dă bani. Feciorul de nu e mulțumit mai cere.

IERTĂCIUNEA DE NUNTĂ

„Iertăciunea de nuntă", piesa literară ce o dăm mai jos aparține acelorași categorii de acte din ceremonia nunții. A fost culeasă cu prilejul unei nunți „mari" de 3 zile, în anul 1928, ziua 22 iulie, în Fundu Moldovei-Bucovina.

„Iertăciunea de nuntă" nu este însă numai o piesă literară de valoare, ci și un moment important în ceremonia nunții din care ea își trage semnificația.

Duminică dimineață, cînd mirele cu feciorii vin să ia mireasa la cununie, în casa miresii se desfășoară o seamă de acte pregătitoare și apoi se spune iertăciunea.

Într-o cameră frumos împodobită, tatăl miresii, apare cu fata în fața mirelui și i-o dă cu următoarele cuvinte :

Poftim, domnule mire,
Mireasa ce ți se cuvine ;

Nu-ţi dau băţ,
Îţi dau soţ
Pînă-n vremea de judeţ ;
Că nu ţi-am dat-o,
Că n-am cu ce-o îmbrăca,
Şi cu ce a o căta,
Ci să-ţi fie soţ
Pînă-n vremea de judeţ,
Să fie gospodină cu tine
Şi tu cu ea.

După „predarea“ miresii, nuntaşii iau o gustare cu colaci şi bere ; mai fac un joc şi apoi trec la ritualul „iertăciunii“.

Socrii stau pe scaune iar la picioarele lor se aşterne un lăicer peste care se pune o pernă lungă. Mireasa îngenunche în faţa părinţilor, iar mirele stă în picioare lîngă ea cu o mînă pe umărul miresii şi cu cealaltă la pălărie. În partea dreaptă stau feciorii cu primul vornic în frunte, iar în spatele lor fetele miresii, „druştele“. În stînga vin lăutarii care cîntă cîntece de jale, de despărţire. Primul fecior spune iertăciunea „aşa cum nu s-ar mai întoarce niciodată în mijlocul lor“ :

. . . .

Să crească
Să se-nmulţească
Ca stelele cerului,
Ca frunza codrului.
Şi aşa s-au înmulţit
Din neam în neam,
Din viţă în viţă
Pînă la aceste tinere mlădiţe
Ce stau în genunchi plecate
Cu feţele ruşinate
Să se roage cu smerenie
Şi cu aplecăciune
Ca să le daţi iertăciune,
Că şi dumneavoastră cinstiţi părinţi
Puteţi să vă amintiţi
De pe timpu fecioriei
De pe vremea căsătoriei ;
Că şi dumneavoastră aţi îngenuncheat
Mîna la părinţi aţi sărutat
Şi v-aţi rugat de v-au iertat

Și v-au binecuvîntat.
Acum să le dați iertăciune,
Că ei pieptul v-au supt
Și mare durere v-au făcut,
Din somn dulce v-au sculat
Și poate i-ați blestămat.
Că blăstămul părinților
Risipește casa copiilor,
Fie făcute din crengi de alune
Cît lumea și pămîntu le ține.

Acum mie mi s-ar cădea
Pentru această urare
Cîteva pahare din cel mai tare ;
De la cinstită mireasă
O năframă de mătasă,
Fie și de in
Să-mi șterg musteţile de vin. (15)

POVESTEA DE LA OSPĂȚ

Culeasă cu prilejul nunții lui Ion Sofonea, la Drăguș-Făgăraș, iulie 1929 ; varianta a fost culeasă prin anchetă în același an.

Și mai bună seara, domnilor nuni !
Să închinăm peste masă
Ca Dumnezeu să ne vază,
Să închinăm cu vin dulce,
Care pe gît se duce,
Mai închinăm cu vin de la Odobești,
Cînd bei te înveselești.

Avea domnu socru mic
Avea doi cai
Amîndoi albi :
Albu de hăis

Albu de cea
Și tot albu trăgea.
M-am dus la Somăstin
S-aduc o bute de vin ;
Cînd am suit dealu
Am împiedecat căruța,
Iar cînd l-am scoborît
Am împiedecat caii ;
Cînd caii peste căruță,
Cînd căruța peste cai ;
Au plesnit cercurile,
Bercurile,
Doagele
Și priloagele,
Și dintr-o bute din șaptezeci de vedre
Am rămas cu cît se vede

(arată o sticlă cu vin).

Am venit la dumneavoastră să ne-ajutaţi
Ca să băgaţi mîna-n buzunar
Și să scoateți vrun sutar
Ca să ne reparăm butea.
Ne daţi ori nu ne daţi ?
Că altfel degeaba staţi
Și noi vom face gloanțe de mămăligă
Învăluite-n brînză,
Să pușcăm pe doamna nună în rînză.
Noi ne-am făcut solia
Dumneavoastră să ne daţi simbria.

Noi v-am dat o secerătoare
Care seceră-ntr-o zi de vară
Trei clăi de secară ;
Dacă se scoală de dimineață
Mai face și-o mogăndeaţă.
Ne daţi ori nu ne daţi ?
Ce unu la altu vă uitați ?
(Nunul îi dă cîțiva bani.)
Apoi să știți, domnule nun,
Că tare v-aţi înşelat.

Secerătoarea ce v-am dat
Nu-i așa cum o am lăudat
Seceră numai trei snopi de secară
Și mai doarme din amiaz pînă-n seară.
Să trăiți domnule nun și doamnă nună
Și tinerii ce se cunună ! (7)

POVESTEA DE LA OSPĂȚ

VARIANTĂ

Aho, Aho,
Să fie de bine, domnule nun !
Am auzit de venirea dumitale
Ca de venirea unui crai mare
Și ca de venirea unui împărat
Noi cu toții aici ne-am adunat.
Noi am fost la tîrg la Pitești
După nouă sute nouăzeci și nouă de vedre de vinars.
De plecam cu patru boi
Nu puteam veni pînă joi ;
Și am plecat cu patru boale de cai albi
Albu de hăis și albu de cea
Și tot albu trăgea.
Și am venit pe la pod pe la Odîrlău,
Fostu-l-ar fi trăsnit Dumnezeu,
După cum l-a și trăsnit,
Oblu în butea noastră a nimerit :
Ne umplu doagele
Priloagele,
Fundurile,
Prundurile,
Cercurile,
Bărcurile,
Și din nouă sute nouăzeci și nouă de vedre de vinars
Numai cu ce ne vedeți în sticlă am rămas !
Pe aici lată
Astă rădăcină uscată
Au șezut crăcănată,
Să închinăm domnule nun o dată

Cred că nici dumneata, domnule nun,
Vei pofti paguba noastră.
Și noi vom da o secerătoare
Foarte mare,
Va secera într-o zi de vară
Cîte șapte,-opt clăi de secară,
Iar toamna, cînd îi ziua mai mică
Cîte cinci-șase de iriscă.
Rugăm pe domnul nun
Să bage stînga
Să scoată punga,
Să bage mîna-n buzunar
Să scoată și pentru noi un sutar.

Ha, ha,
Bine că v-am înșelat
De bani ne-ați dat,
Că și noi vă dăm o secerătoare
Foarte mare,
Care seceră într-o zi
Cîte doi-trei snopi de secară ;
La amiază se culcă
De ploaia o apucă
Cu snopii dezlegați,
Cu bobii udați.
Noi am învățat a cînta și juca
Dar dumneavoastră să învățați a lucra. (10)

CÎNTECE DE MASĂ

I

Se cîntă la masa mare, de lăutari sau din gură de către feciori ; „vine așa ca un cîntec de jale, a doină". Cules din Drăguș-Făgăraș, august 1933.

Foaie verde stuh de baltă,
Lasă vîntul să mă bată.

Și soarele să mă ardă,
Că eu îs tot vinovată,
Că m-am cerut măritată
Să fiu de bărbat mustrată
Și de soacră blestemată,
Și de lume judecată,
Și de copii supărată. (10)

II

„Cînd vine mire străin", adică atunci cînd este din alt sat decît mireasa, în timpul mesei mari se cîntă de obicei un cîntec pentru mire ; piesa ce urmează a fost culeasă în 14 iulie 1934 la Mohu-Sibiu :

La fîntînă sub făget
Unde curge apa-ncet,
Haideţi, haideţi, mari boieri !
Toți caii beau și mănîncă
Numa calu mirelui
Nici nu bea nici nu mănîncă,
Ci nechează să se ducă.
Ori e fînu rogozos
Ori nu-i mirele voios,
Ori e apa sălcioasă
Ori nu-i mireasa voioasă. (3)

E o cîntare tristă, de despărțire.

STRIGARE PENTRU DARURI

Piesa de mai jos se spune la masa mare cînd se fac darurile. De obicei o spune un fecior (vornicul) din partea mirelui. A fost culeasă din Fundu Moldovei-Bucovina, în 22 iulie 1928.

Bună sara, bună sara
Doamnă și domnule (numele)
De cînd sara s-a-nserat

Pahar dulce nu s-a închinat,
Și acuma se roagă
Și vă închină
Două păhăruțe cu vin
Să fie voia deplin.
Vin veți gusta.
În pungă ăți căta,
Cu nevasta veți sfătui,
Ce vă va lăsa inima
Veți dărui.

Poftiți, cinstiți
Și nu bănuiți !
E vin de la cruce
Ce greu se aduce ;
E vin de la Odobești
De cum bei te-nveselești. (1)

STRIGĂTURI

I

Aceste strigături au fost culese cu prilejul unei nunți din Fundu Moldovii-Bucovina, în anul 1928, ziua 22 iulie :

1

De trei ori pe după masă
Să iasă răul din casă
Să rămîie binele,
Să trăiască tinerii
Ca mîța cu cînele.

2

Să trăiască mirele
Pentru dînsu-i binele,

Că mirele-i frumușel
Și mireasa ca și el.

3

Să trăiască mireasa
Pentru dînsa e asta,
Să trăiască druștele
C-au mîncat găluștele.

4

Bucură-te, soacră mare,
Că-ți aduc chieptănătoare
Să te chieptene pe cap
C-o bucat' de lemn de fag.
Pe unde te-o chieptăna
Șapte ani nu te-a mînca.

5

De trei ori pe după masă
Să iasă răul din casă,
Să rămîie mireasa
Să petreacă și dînsa.

6

Asta-i jocul bătrînesc
După dînsul mă topesc.
Albă-i lelea ca și cașul
Și se ține cu nănașul.

7

Lelița care-i frumoasă
Nu-i păcat să se iubească
Și cu mine și cu altul
Numai să nu 'ști bărbatul.

8

Tinerel cînd mă-nsurai
Tinerică îmi luai,

De tînără ce era
Nici dinți în gură n-avea.

9

Bucură-te, mireasă,
Că bîta-i pe grindă-n casă,
Îi cioplită-n șapte dungi
Cît îs spatele de lungi.

10

U-, iu-, iu, pe deàlu gol,
Că mireasa n-are țol,
Că i-a face mirele
Cînd a tunde cînele,
Și i-a face soacră-sa
Cînd a tunde cățaua !

11

Joacă rîsu cu minunea,
N-o jucat de cînd e lumea ;
Joacă rîsu cu Păcală
N-o jucat de cînd e țara !

12

Darul de Duminică
L-a făcut o ibovnică,
Dar darul din iaste zile
L-au făcut două copile
Frumușele ca și mine.

13

Toacă nunta de trei zile
Și mireasa nu mai vine,
Unde stă și unde-o fi
Că mirele-o beteji !

Merge nora la fîntînă
Cu cămașa soacrii-n mînă,
Și-o moaie oleacă-n apă,
Na-ţi-o, soacră, și te-mbracă ;
Și-o trîntește de-o răchită,
Na-ţi-o, soacră, că-i dilită ! (15, 16, 29, 36)

ZORILE

Luni dimineaţă, după prima duminică a nunţii, se cîntă „Zorile" ; se cîntă în momentul cînd mijește de ziuă. Piesa e culeasă în Valea Ursului-Argeș, august 1934.

Foaie verde ismă creaţă,
Cînd fu luni de dimineaţă
Tutulor le pare greaţă
Numa mie cu dulceaţă,
Că mă simt cu puica-n braţe.
Foaie verde de-anason,
În grădina lu Ion
Toate păsările dorm,
Numa una n-are somn
Și zboară din pom în pom,
Și strigă Ion, Ion,
Vin' la mine să te-adorm
Să te învelesc c-un ţol
Să te simt pă pieptu gol,
Că ești al meu puișor
Să te sărut pînă mor. (33)

Această piesă, fiind culeasă cu prilejul unei nunţi de nouă zile apare de două ori, după prima și după a doua duminică a nunţii și înainte de „jocul pocînzeilor" cu care se încheie nunta mare.

ZĂURITUL

Cules din comuna Rîușor-Făgăraș, 17 august 1935.

Zîori, zîori,
Dragi surori,
Nu grăbiți cu revărsatu
Că ne-apucă ziua-n satu
Și ni-i murgu de furatu
Și mîndra de cumpăratu.

Și banii i-am număratu
Așa cum i-am căpătatu
Pe ieslea grajdului,
Pe dîrlogu calului,
Din șerparu mirelui,
Din comoara raiului ;
Că mirele a plătit
Banu greu și lustruit
Pentru scumpa lui soție,
Care-n curînd o să fie.

Am venit să prevestim
Ani mulți ca să trăim
Tineri în voie bună,
Care-acuma se-mpreună
Să trăiască toți și toate
Toți cu bine pîn' la moarte **(5, 6)**

RECONSTITUIRE LITERARĂ A UNEI NUNȚI

Materialul literar de mai jos a fost cules cu prilejul unei nunți la Drăguș-Făgăraș, în iulie 1933. Materialul este redat în ordinea desfășurării concrete a fenomenului, pe momentele importante.

Sîmbătă seara la mireasă

Fetele cîntă, bătrînele joacă și mustră în casă :

Unde vezi bătrînele
Să le-asmuți cu cînele.
Hop, hop !

Hai noroc și sănătate
Că-s mai bune decît toate.
Hop, hop !

Lasă lumea să vorbească
Numa badiu să-mi trăiască.
Hop, hop !

Fetele cîntă ; lăutarii sînt la mire :

Ține-mă, bade, de mînă
Că-s de neam de ghiță bună.
De ghița hireanului
Din țara olteanului.

De-aș avea mamă și tată
N-aș mai plînge niciodată,
Da eu n-am frați și surori
Cat să plîng de multe ori,
Că tăicuța m-o lăsat
Și maica s-o supărat.

Femeile joacă :

Da mumă-ta te-o ținut
Ca măru neputrezit,
Da soacră-ta te-o ținea
Ca mătura după ușă
Ca vătraiu în cenușă.

Cineva cască :

Căscătura dintîi
Cere căpătîi,
Căscătura a doua
Cere perinoara.

Duminică dimineața, la mire :

Joacă feciorii în casă ; se cîntă o sîrbă :

Hai la sîrbă, măi băieți
Care vreți, care puteți,
Care nu mai rămîneți !

Trece o fată ; intră în joc :

După asta măi feciori,
Că-i cu ochi negrișori
Și cu sînu plin de flori
De nu te lasă să mori.

Hai să dăm pe unde-om da
Pă din jos de Sîmbăta,
Hop, hop !

Se cîntă o „românească" ; feciorii iau fete la joc :

Astă mîndră joacă bine
Că se ține după mine.

Venitu la oale

E momentul sucăcioaielor ; cele de la mire merg la mireasă ; iau 2—3 sticle de vin ; mustră :

Maică, dușmancele mele
De-ar avea ele putere
M-ar scoate la crîșmă-n drum,
M-ar arde, m-ar face scrum ;
Și cu scrumu de pe mine
Și-ar cerni sprîncenile ;
Măcar de și le-ar cerni
C-ale mele tot n-ar fi.

Acasă, la sosire, sucăcioaiele miresii :

Sucăcioaie lungă-n dește,
Carne-n oală nu mai este ;
Sucăcioaie lungă-n cioc,
Carne nu mai e de loc.

Petrec împreună ; la fereastră s-aude o urare :

Ziuori, ziuori,
Dragi surori
Nu grăbiți cu revărsatù
Că ne-apucă ziua-n satù

Fac glume, mănîncă, beau și încearcă să fure ceva ; la sfîrșit la ieșire spun mustrături :

Bine că v-am înșelat
Cîte-o glaje v-am luat
Și furcuță v-am furat !

Pe unde am fost, pe unde n-am fost
Am mîncat verze de post,
Dar acum pe und' ne-am duce
Vom mînca verze de dulce.

Mai rămîneți cum puteți
Numa să nu petreceți,
Că vă arde carnea-n oală
De-o să stați cu burta goală.

De obicei sucăcioaiele miresii întorc vizita la mire.

Vin nașii care sînt primiți de socrii mari, feciori și fete. Nașii intră în casă și ospătează. După ce iau masa, nașul ia steagul și-l dă vătafului de feciori ; se face joc în curte sub conducerea acestuia ; apoi se formează cortegiul către mireasă : în căruță, nașii cu mirele în mijloc, în spatele lor în picioare fete și rude, pe jos feciorii cu steagul la mijloc. Chiuie și mustră :

Mîndruliță de demult,
Nu gîndi că te-am urît,
Că de te-oi fi urît eu
Să mă bată Dumnezeu,
Că de te-am urît pe tine
Duce-se inima-n mine.

Floricică de pe coastă,
Frumoasă-i mireasa noastră,
Floricică de dudău,
Nici la mire nu-i stă rău.

Duminica dimineaţa la mireasă (masa fetelor şi îmbrăcarea miresei) :

Asta nouă ne-a plăcut
De doi ani și mai demult ;
Frumoasă-i mireasa noastră,
Că ni-e drag de ea în casă.

Pieptănatul ; mireasa plînge ; fetele cîntă :

Ia-ţi, mireasă, ziua bună
De la tată, de la mumă.
. . . .

Mireasa se uită în oglindă :

Cine-o zis că îs urîtă
'I vederea ca prin sîtă,
Cine-o zis că îs frumoasă
'I vederea luminoasă.

Din nou cîntecul miresii ; apoi mustrători :

Măicuţa cînd m-o făcut
M-o scăldat numa în flori
Să fiu dragă la feciori.
Toată lumea-i mînioasă
Pe măicuţa-i duşmănoasă,
Că m-a făcut prea frumoasă
Și mi-o zvîrlit scalda-n flori
Să fiu dragă la feciori
Și mi-o zvîrlit scalda-n verde
Să fiu dragă cui mă vede,
Și mi-o zvîrlit scalda-n nuc
Să fiu dragă und' mă duc.

Fetele cîntă din nou cîntecul miresii ; vine lăutarul și o femeie bătrînă mustră :

Decît dragoste cu mită
Mai bine-o moarte grăbită.

Măi bădiță,-așa gîndești,
Că tu ești bujor de munte
Și eu sînt gunoi de curte.
Bujoru se veștejește,
Gunoiu ne folosește ;
Pe gunoi ploaia îl spală
Și tot îi de trebuială.

Fetele joacă o „românească“ și mustră :

Măi, bade, cine ești tu
De te ții așa mîndru ?
Că ai numai rechelu ;
De-ai avea și cioareci noi
Nici n-ai mai vorbi cu noi.

Se joacă învîrtita ; intră și bătrîni :

Dar-ar Dumnezeu noroc
Dac-a venit asta-n loc
Și mi-o mișcă și mi-o saltă
Lele, picioare de salcă.

Al treilea joc : o „românească“ din nou ; o bătrînă răspunde :

Picioarele nu mă țin,
Da dorurile parcă-mi vin ;
Cînd auz arcu pe diblă
Îmi sare focu din pipă.

Fetele continuă :

Foicică de mohor
Două fete vrea să mor
Să rămîie badea lor ;
Să mor azi și să mor mîne
Badea lor nu le rămîne.

Mireasa face din nou masă cu fetele ; se fac pregătiri pentru primirea mirelui. Din nou joc ; mireasa joacă primul joc cu două fete, cele mai apropiate prietene ; mustrături :

Badiu meu e om plăcut
Vorba lui plătește mult
Vorba lui, vorbă domoală
Te unge la inimioară.

Ian te uită peste masă
De vezi maică-ta e-n casă ?
Da măicuța nu e-n casă,
Da e-n stîlpii portiții,
Se roagă la Sfîntul Soare
Ca să ție ziua mare
Care este călătoare.

Aseară și-alaltăseară
Fluiera badiu pe-afară,
Fluiera mînia mea,
Că el și-a găsit alta.
Las' să-și capete o mie,
Că tot nu-mi samănă mie,
Nici pe față, nici pe dos,
Nici la mersu meu frumos,
Că la mers îs granadir
Și la față-s trandafir.
Cînd îmi vede mersu meu
Le trăsnește Dumnezeu,
Cînd îmi vede fața mea
Mi le calcă nevoia.

Cîți îs pe uliță-n sus
Ochi ca ai băditii nu-s,
Că-s negri și frumoși tare
Ca peana din cănțălare,
Că-s negri și frumușei
Ca cireșele-n altoi,
Care-s coapte la răcoare
Și nu-s atinse de boală.

Om ca badiu nu-i pe lume,
Că el nici vîstră nu-și pune
Și cînd pune cîteodată
Pune foaie de mușcată.
Și cînd pune-n cîte-un loc
Pune foi de busuioc.

Uită-te, bade, și vezi
Seara lîngă cine șezi,
Șezi lîngă altoi de plută
Lîng-o strîmbă și urîtă,
Șezi lîngă altoi de plop
Lîng-o strîmbă de mijloc.

Luarea miresii

Vine mirele ; se oprește jocul ; cînd căruța a oprit în poartă fetele mustră.

Cînd mirele vine să ia mireasa la cununie cineva din partea miresii întreabă ce caută ; unul din feciorii mirelui spune :

Noi am venit la dumneavoastră
Nu pe porunca noastră,
Ci sîntem cu domnul mire în frunte
Vînători de munte,
Că am umblat
Și am cutreierat
Pămîntul, dealuri cu văile,
Munții cu florile
Și am urmărit o căprioară.
Unii ziceau că e căprioară
Și viitoarea mirelui soțioară.
Și toate semenele ni s-au ascuns
Da căprioara aicea la dumneavoastră s-a dus
Și nu știu unde o ați ascuns.
Lăsați-o să iasă puțin pînă afară
Să o vedem o țîrișoară.

Cei din partea miresii întreabă iar :

Da cine sînteți și ce căutați
Și la noi în curte de ce vă băgați
De ne supărați ?

Feciorul răspunde :

Ce gîndiți dumneavoastră,
Că sîntem hoți, ori țigani de șatră
Să stăm aci la voi în baltă ?
Sau muți de la oi
Să stăm la voi în gunoi ?
Sîntem vînători renumiți

De multă lume iubiți
Cu căpitanu nostru în frunte
Sîntem patru sute
Cu pistoale înarmate,
Nu cu gurile căscate. (8)

Feciorii cer mireasa :

După cum va fi împodobită
Așa va fi răsplătită.

După ce pornesc spre biserică — cununie — mai mulți feciori se întorc la casa miresii și „fac o țîră de povești".

Socru mic îi întîmpină cu o sticlă de vin în mînă ; unul dintre feciori îi spune :

Socru mic
Să fie voinic,
Că uite ce mi s-a-ntîmplat :
La un deal surpat
Cu toții ne-am supărat
De cele ce s-o-ntîmplat.
Niște hoți din codru mare
Ne-au curățit de parale,
De cuțite și de pistoale.
Din gîlceava asta mare
S-a mai întîmplat,
Că și mireasa ne-a furat
Și mirele a rămas buzat
Cu calu lîngă gard.
Sau nu cumva ne-ați șeguit
Poate că mireasa acasă a venit.
Noi am venit iute ca din Berlin
Pe mireasă s-o găsim.
Din pămînt s-o scoți cît de curînd,
Că de nu, uite cuțitu
O să-ți tăiem gîtu !

Socru mic răspunde :

Măi tineri și feciori
Pă mine mă ia fiori
Cînd am auzit și am aflat
De cele ce s-au întîmplat.

Da uite, mai aci în curte
O haraba de căruță,
Și un mic călușel,
Fuga după el.
Dară voi ce ați păzit
Și hoții v-au păcălit,
Duci-vă-ți înapoi la domnu mire
Și spuneți-i să fie cu bucurie,
Că mireasa o să-i vie.
Da mai stați puțin
Să v-aduc un picurel de vin
Să vă treacă de venin ! (9)

Feciorii mustră :

Măi bădiță, pentru tine
M-o bătut maica pe mine,
De m-ar fi bătut de mult
Pînă nu te-am cunoscut,
Acuma de m-ar tot bate
Numa moartea ne desparte.

Către primărie în același cortegiu ; feciorii mustră :

Trandafir în lada mesii
Cum mai plîng ochii miresii
Unu plînge, altu ba,
Că i-a plăcut dragostea.
Unu plînge, unu nù,
Că i-a plăcut iubitù.

Urmează căsătoria civilă. Pornesc apoi către biserică în aceeași formație ; chiote și mustrături :

Mă duc la biserică,
Preotu-mi pune piedecă,
Eu mă duc ca să mă-nchin,
Fusu strigă că nu-i plin.
Eu mă-ntorc către icoane,
Prostu mă trage de poale.

La mire : primirea zestrei

La poarta mirelui mustră :

Soacră, soacră,
Poamă acră,

De te-ai fierbe-un an și-o vară
Și tot faci zama amară,
De te-ai fierbe-un an și-o lună
Și tot nu faci zama bună.

Mirii, socrii și nașii fac masă; feciorii și fetele merg să aducă zestrea — lada; pe drum feciorii aruncă cu vin și mustră:

Hop leliță, lelișoară
Nu lăsa voinic să moară
Pentr-un pic de sărutat
Nici popa nu-ți dă păcat.

Hop, leliță, cum ești tu ?!
Aseară-ai vrut și-acum nu,
Aseară-ai vrut cu oricine
Acum nu mai vrei cu mine !

Se reîntorc la casa mirelui cu zestrea; mustră:

Fir-ai mîndră și săracă,
Că nu-i alta să te-ntreacă
Nici de mică, nici de mare,
Că tu ești harnică tare :
Numa ți-a ieșit veste̊a,
Că tu, mîndro, ești cam rea.

Nu te teme, bade meu,
De omu vrednic și rău,
Da te teme, bade dragă,
De muierea rea și slabă.

Cărăuș cu caru mare,
Mînă lin și mînă tare,
Mă degeră la picioare
Și mi-e frig pe la spinare.
Cărăuș cu caii mici,
Povară nu duce cinci.

Nu mai plînge măiculiță
Hai cu min' pîn' la portiță,
Hai, maică, de mă petrece
Pîn' la ziuă mîne-mi trece.

Haide, maică, mă petrece
Pînă-n fundu grădinii,
Și din fundu grădinii
M-or petrece străinii.

Haideți, frați, haideți, surori,
Mă petreceți pînă-n zori,
Că de-acu nu vin la voi,
Că-s a altuia altoi (31).

Aceste mustrături au fost spuse la plecarea miresii, către casa mirelui.

Spusu-le-am la ochii mei,
Eu le spui, ei nu m-ascultă,
Tot după frumos se uită ;
Ochilor, eu v-am dat voie,
Voi m-ați băgat în nevoie ;
Ochilor, v-am dat răgaz
Voi m-ați băgat la necaz.

Cît îi pe uliță-n sus
Ochi ca a bădiții nu-s,
Că-s negri și frumușei
Ca cireșile-n altoi.
Îs negri și frumoși tare
Ca peana din cănțălare.

Maică, de dușmane multe
Nu cutez să ies din curte,
Că de ies cu iia albă
Zice că mi-i lumea dragă,
Și de ies cu ea smolită
Zice că sînt necăjită.

Zice una, zice rău,
Lumea nu-i pe gustu meu
Și nici eu nu-s pe al ei
C-am venit cu ochii mei
La casă de cin' mi-e drag
Și i-am călcat peste prag.

Aceste mustrături au fost spuse la poarta mirelui. (31)

De cînd maica m-o făcut
Om ca badea n-am văzut,
Că-i frumos și tinerel
Cu cîntecu după el.

Hai, bade, să ne-avem dragi
Ca două boabe de fragi ;
Să ne-avem cu voie bună
Cu cîntări de albă strună.

Frunză verde lemn de sus,
Inima care mi-o spus,
Mi-o spus tare cin' mi-e drag
Și cu cin' zilele-mi trag.
Din furcă și din gherghef
N-are baba pic de chef,
Da din glajă și din litră
Trage baba chirchilită.

Zî mai bine, lăutare,
Zî mai tare,
Că de nu te țîn de gură
Îți mai zîc și-o-njurătură,
Te scarpen și pe spinare.

Ajunși la mire sînt cinstiți de soacra mare ; feciorii mustră :

Ieși afară, soacră mare,
Că-ți aduc scărpinătoare,
Pe unde te-o scărpina
Șapte ani nu te-o mînca.

Nașul intervine :

Să ne trăiești, soacră mare,
Că porți necazu cel mare
Și crucea grea în spinare.

Se face primirea zestrei în curte.

Masa

Se așază la masă pe grad de rudenie, vecinătate, vîrstă; uneori se fac mese deosebite: una pentru miri, nași, socri și din rude cei vîrstnici și bătrîni, alta pentru familii de tineri, alta pentru feciori și alta pentru cei ai casei, care ajută la lucru și pentru copii.

Feciorii în picioare, cu paharele în mînă :

Vivat, vivat, să trăiască ! *(de trei ori)*

Continuă urarea :

Să trăiască doi și doi
Și tinerii amîndoi,
Și vițelu de sub vacă
Și mîndruța cari mi-e dragă.

Feciorii pentru a doua oară :

Vivat, vivat, să trăiască ! *(de trei ori)*

Și urmează :

Cine vivat n-o striga
Să-i moară ibovnica,
Să vie să-i dau pe-a mea,
Că e-naltă și buzată
S-o sărute toți odată.

Feciorii pentru a treia oară strigă :

Vivat, vivat, să trăiască ! *(de trei ori)*

Urmează altă urare :

Beți feciori și chiuiți
La rele nu vă gîndiți,
Că n-ar mai fi azi sau mîine
Cînd n-oți mai bea de la mine.

Lăutarii cîntă cîntece de masă : doine, cîntece de nuntă.

Vătaful cu steagul cere voie nașului să joace. La cele dintîi jocuri — două — merg numai feciorii și fetele ; mustră :

După aia, măi feciori,
Că-i cu ochii negrișori
Și cu sînu plin de flori
S-o săruți să te omori.
După asta feciorași,
Că-i cu ochii negri trași
S-o săruți să n-o mai lași.

Scurtă, Doamne, zilele
Să mă culc cu mirele,
Lungește, Doamne, viață
Să mă culc cu mireasă.
Că mireasă ca asta
Doamne, n-am putut vedea,
Poartă șurț cu floricele
Are vorbe frumușele.
Asta-i nunta lăudată
Că-i cu domni amestecată.

La jocul al treilea intră mireasa ; joacă cu vătaful cu steagul mirelui. După cîteva jocuri, vine și mirele. Feciorii mustră :

Dragele mele nepoate
Nu vă pot lua pe toate ;
Faceți bine așteptați
Vă mai ia și ăștilalți.

Ciudă li-e, ciuda le mînce,
Văd cu ochii n-au ce zîce,
Ciudă li-e, ciuda le calce,
Văd cu ochii n-au ce face.

Mirele a luat altă fată decît din cele îndrăgite.

Mai joacă mirii cu nașa și cu nașul. Către sfîrșit se face jocul bătrînilor.

CÎNTECE ȘI STRIGĂTURI

II

Aceste cîntece și strigături au fost culese cu prilejul unei nunți, din Drăguș-Făgăraș, august 1929.

1

Lăutare, zi măi, zi,
Zi măi, zi, că ți-oi plăti.
Tinerel îs ca vinu
Da m-o-mbătrînit gîndu,
Tinerel îs ca vinarsu,
Da m-o-mbătrînit necazu.
Lasă, Doamne, la năcaz
Ca și șarpele la iaz.
Lasă, Doamne, și la rău
Ca și șarpele la tău.
Las' să fie rău și rău,
C-am făcut de capul meu.
Las' să fie rău nu bine,
Că n-am ascultat de nime.
La vară cîn' oi cosi,
Cînd-oi cosi fîn cu flori
Și coprine și bujori
Să fie de sărbători.
La fete și la feciori,
Și la mîndrulița mea
Care m-am iubit cu ea.

2

Aseară din mîndre multe
Am rămas singur în curte
Un picior mi-o degerat
Șapte mîndre am visat,
Șapte mîndre calea-mi țin
Cu șapte cofe de vin
Și mă roagă să le-nchin ;

Eu le las cu vinu lor
Și mă duc la car' mi-e dor ;
Eu le las cu vinu-n pace
Și mă duc la care-mi place.
Mîndra care-mi place mie,
N-are boi, n-are moșie
Numai puișori pe ie,
N-are boi, n-are nici vaci
Numai ochii ei cei dragi.
Mîndro, ochii tăi cei dragi,
De pe uliță mă tragi
Și-n casă la voi mă bagi,
Mîndro, ochii tăi cei dulci,
De pe uliță mă duci
Și-n pat cu tine mă culci.
Mîndro, ochișorii tăi
Ca cireșele-n altoi,
Care-s coapte la răcoare
Și nu-s atinse de soare,
Care-s coapte la pămînt
Și nu-s atinse de vînt.

3

De cînd am prins a iubi
Capu mi-a pus feteli
Mai tare nevesteli ;
Că fetele mă sărută
Nevestele-n pat mă culcă ;
Că fetele mă iubesc,
Nevestele mă doresc
Și-mi dă bani de cheltuială
Să mă duc și mîne sară.

4

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face
Fă-mă măr rătocălat
Cu crengile pe bănat
Să vie mîndrele mele,
Să culeagă floricele,
Să podobesc cu ele.

5

Foaie verde de dudău,
De-ar fi lăsat Dumnezeu
Ce iubesc să fie-al meu,
Dar Dumnezeu a lăsat
Să iubesc, să părăsesc,
Și să iau ce nu gîndesc.

6

Săraca mîndruța mea,
Unde-o fi, unde-o-nsera
Pe-a cui mînă s-o culca ?
Pe mîna la vrun calic
Car' nu i-a fost ibovnic.

7

Du-te, dorule, dă-mi pace,
Moarte grabnică nu-mi face
Că eu vreau să mai trăiesc,
Zece mîndre să iubesc.

8

Ști tu, badeo, ce ziceai
Lîngă mine cîn' ședeai ?
Că, bade, cît îi trăi
Urîtul nu l-îi iubi.
Vezi, bădiță, c-ai mințit
Și urîtul l-ai iubit ?
Și-am auzit de la moară,
Că ai neamuri de te-nsoară,
Și te face cu sîla
Să iubești pe urîta,
Pe urîta satului,
Nătîntoaca dracului.

9

Fata popii de la noi
Are plug cu șase boi,

Dinainte nu sînt doi
La mijloc nu sînt de loc
La proţap acum se fac.

10

Mînă bine pogăniciu,
Că-ţi dau fuioru de biciu
Zbalţul fune de curea,
Codoriște ce v-ii vrea.

11

Uni' te duci, badeo, te duci,
Pe sub fagi și pe sub nuci ?
Du-te, badeo, și iar vino,
Nu mă lăsa ca streină.
Adă floare din grădină,
Da nici floarea nu-i streină,
Că ea are rădăcină,
Vină zău, bădiţă, vină.

12

Măicuţă, cîn' m-ai făcut
Ţie bine ţi-o părut ;
Cînd ai văz't că sînt fecior
Să-mi fi rupt, maică,-un picior.
Nașa cari m-o botezat
Să fi rupt pe ălălalt,
Să nu fug noaptea prin sat
La neveste cu bărbat.

13

Peste Olt, peste Olteţ
Răsărit-a nuculeţ ;
Nucu-i mare, frunza-i rară
S-adună cucii din ţară
Și cîntă de se omoară.
La tulpina nucului
Cîntă mama cucului.

Colo sus pe rămurele
Cîntă două păsărele,
Da nu-s două păsărele,
Da-s două mîndre d-ale mele
Care m-am iubit cu ele.
Una e mîndruţa mea
Aialaltă tot aşa,
Care m-am iubit cu ea
Din copilăria mea.

14

De-aş trăi cît aş trăi
Fată mare nu-i iubi,
Să iubesc una micuţă
Să fiu vara cu drăguţă
Şi iarna cu nevăstuţă.
Nevăstuţă cu bărbat
Lasă-mă desară-n pat
Să văd bine-i însurat.
De-ar fi bine să mă-nsor,
De nu să mai stau fecior.
Cîte flori pe la izvor
Toate-mi zice să mă-nsor
Numa floarea de la iad
Ea-mi spune să mă mai las,
Să nu iau pe cap necaz,
Că necazurile-s grele
Şi-mi mîncă zilele mele.

15

De-aş trăi cît frunza-n vie
Nu-mi iau fată cu moşie,
Să-mi iau una mai săracă
Cînd i-oi da un pumn să tacă.
Să ias-afară plîngînd,
Să vie-n casă rîzînd,
Să mă ia pe după cap
Să mă-ntrebe de ce-am dat.
Iartă, puico, c-am fost beat

Şi-am fost tare supărat.
Iartă, puico, c-am greşit
C-am fost tare necăjit.

16

Mîndruliţo, pentru tine
M-a bătut maica pe mine ;
De m-ar fi bătut de mult
Pînă nu ne-am cunoscut.
Dar acum de m-ar tot bate
Numai moartea ne desparte
Cele douăsprezece sate,
Care sînt împreunate
Vinerea şi sîmbătă
Şi sfînta duminică

17

Mîndruliţă, ochi de foc
Vin' la mine să te joc
Şi de nu te-i juca bine
Las' să fie-a mea ruşine,
Să te joc, să fii jucată,
Să mă pomeneşti vreodată
Ori de mamă ori de tată
Ori de dracu cîteodată.

18

Badeo, la a ta mîndruţă
I-ai dat vin după căsuţă
Să o facă roşiuţă.
Vinu mi s-a tulburat,
Faţa ei galben-o stat,
Şi vinu s-a făcut rece,
Faţa mea pe-a ei o trece.

19

Eu cu badiu-ntr-o moşie
Şi nu ne vedem de-o vie,

Eu cu badiu-ntr-un hotar
Şi nu ne vedem de-un deal ;
Dealu de s-ar surupa
Pădurea de s-ar usca
Să mă-ntîlnesc cu badea.
În pădure cresc ovăz
Cu badiu să mă-ntîlnesc
Două vorbe să-i vorbesc ;
Două vorbe tăinuite
Badiu să mă ţie minte.

20

Badeo, de dragostea noastră
Răsărit-a pomu-n coastă,
Şi duşmanii l-o aflat
Şi s-o dus şi l-o tăiat.
Ia, mîndruţo, apă-n gură
Şi te du la tăietură,
Şi mi-l spală peste tot
Să răsaie altu-n loc.
Lasă, mîndro, pomu-n pace
Să vedem ce poame face ;
De-o face poame sălcii
Bădiţo, să nu mai vii,
De-o face poame de vară
Tu, bădiţă, să vii iară.

21

Du-te, badeo, du-te iară,
Du-te unde-ai fost aseară,
Du-te la locu ştiut
C-acolo ţi-a aşternut ;
Ţi-a aşternut fîn şi flori
Să te duci în toate sări.

22

Placu-mi domnii şi gendarii
Fugu-mi ochii ca ţînţarii,
De nu mi-ar plăcea domnii

Nu mi-ar mai fugi ochii.
Ochilor eu v-am dat voie,
Voi m-ați băgat la nevoie.
Ochilor v-am dat răgaz,
Voi m-ați băgat în necaz.

23

Bădișor ca al meu, bade,
Nu-i în cinsprezece sate,
Că-i înalt și frumos tare
Și cine mi-l vede moare,
Că și eu cîn' l-am văzut
Tot cu moartea m-am bătut ;
Trei zile m-am cumpănit
Peste muche de cuțit
Și-am sărit și l-am iubit.
Cînd îl văz sara pe lună
Parcă-i floarea din cunună ;
Cînd îl văd sara pe stele
Parcă-i floarea din ulcele.
Cînd mă uit în fața lui
Parcă-i spuma laptelui.

24

De frumoasă nu-s frumoasă
Cini mă vede nu mă lasă,
De urîtă nu-s urîtă
Cini mă vede nu mă uită.
Eu cu ochiu n-am făcut
Numa la cari mi-o plăcut ;
Eu cu ochiu nu știu face
Numai la cine îmi place.

25

Surată gălbenicioasă
Ce ești pe min' mînioasă,
Că paharu nu ți-l beau
Nici drăguțul nu ți-l iau.

Nu ţi-l iau că nu ţi-l plac
Numa' mînie să-ţi fac.
Nu ţi-l iau că nu-mi trebuie
Numa ca să-ţi fac mînie.

26

Nu mă bate, Doamne, tare,
Că n-am fost la iubitoare
Nice de căşi stricătoare ;
Nici n-am iubit însurat,
Ficior june nu-i păcat.

27

Ochişori ca la badea,
Doamne, n-am putut vedea
Numa-n tîrg la Seghedin
La un ficior de rumân
Şi ăla i-o cumpărat
De la bade meu din sat.

28

Cînd treci, badeo, pe la noi
Nu te uita oblu-n curte,
Că eu am duşmane multe,
Da te uită peste sat
Să creadă că ne-am lăsat.

29

Spune, badeo, maică-ta
Să-şi ţie pita-n trocuţă
Pînă îi zice măicuţă,
Şi cuţîtu lîngă ea,
Şi să nu poată tăia
Pîn' nu-i fi nevasta ta.

30

Cît îi muntele de sus
Toată zăpada s-o dus,

Numa la inima mea
Ce s-o pus nu să mai ia.
Că s-o pus doru badii
Nu să ia cît îi trăi,
Și s-o pus doru de-o parte
Nu să ia pînă la moarte.

31

Cînd te duci, badeo,-n pădure
Uită-te sus la un brad
Care-i ca tine de-nalt,
De înalt de subţirel,
Și îmi fă furcă din el.
Cînd m-ajunge dor de tine
Să iau furca lîngă mine.
Cînd m-ajunge doru tău
Să o strîng în brațul meu.

32

Firicel de iarbă mare
I mînios badiu tare,
Da nimica nu mă doare,
Numa-un deș't de la picioare ;
Nici ăla nu m-o durut
Eu de-a naibii m-am făcut.

33

Pe o margine de sat
Trece-un peun retezat,
Da nu-i peun retezat,
Da-i bădițu fermecat
De mîndruţa lui din sat
Cu apă din trei fîntîni
Cu trei maci din trei grădini.

34

Pentr-o floricică albă
Eu ţi-s drag și tu-mi ești dragă.

Dacă maică-ta nu vrea
Pe mini noră să mă ia
Las-o-n foc, nimic nu-i spune.
Hai, badeo, fugim în lume.
Și-om trăi ca doi fugiți
Fără boi de la părinți ;
Și-om trăi cu buze moi
Ca și ei cu șase boi ;
Și-om trăi cu buze dulci
Ca și ei cu șase junci ;
Și-om trăi cu buze dragi
Ca și ei cu șase vaci.

35

De-ar fi badea-n rînd cu mine
L-aș iubi de n-ar ști nime,
Da bădițu-i peste mînă
Îl iubesc la săptămînă,
Săptămînă-arareori
Numa pe zi de trei ori.

36

Trandafir de pe răzor
La mijloc îi roșior
Pe de lături negru-nchis
Tinăr ibomnic mi-am prins.
Nu l-am prins ca să-l iubesc
Numai să-l prăbăluiesc,
Și l-am prins într-o-ncercare
Să videm ce fire are ;
Are fire de voinic
Ori minte de copil mic ;
Are fire voinicească
Ori minte copilărească.

37

Pe unde umblă doru
Nu poți ara cu plugu,

Că să-mplîntă plugu-n dor,
Trag boii de se omor ;
Şi se-mplîntă plugu-n jele,
Trag boii de la restele.

38

Lasă-mă, măicuţă,-n pace
Să iubesc pe cine-mi place,
Că pe cini ţi-o plăcea ţie,
Măicuţă, nu-mi place mie.

39

Jucătoriu îs, jucătoriu
Şi la crîjmă nu-s datoriu,
Făr-o veadră şi-un butoiu,
Numa patruzeci de lei
Beuţi cu pretenii mei.

40

Haida, hai, cu oacheşa,
Că oacheşa nu-i a ta
Că-i la badiu de coleà,
Că se uită tot la ea,
Şi face cu ochiu stîng
Să mă duc la ea s-o strîng.

41

Dragu-mi-i a trăi bine,
Mi-i frică c-oi muri mîne,
Da nu mi-i frică de moarte,
Da mi-i frică de păcate ;
Păcatele-s păcătoase
Mîndrile mi-o fost frumoase.

42

— De m-aş putea, bade, face
Floare albă-n calea ta

Să văz cum ți-e inima
Mă iei pe mine ori ba.
— Mîndruțo, de nu mi-ar fi
Pe vorbe m-ai putea ști
Ți-aș da vorbe dușmănești
Ca să nu mai tragi nădejdi.
Da îți dau tot vorbe dulci
Tu aminte să-ți aduci
De-ale mele vorbe dulci ;
Să-ți aduci, mîndro, aminte
De-ale mele dulci cuvinte,
Care ți le-am cuvîntat
Și tu nu le-ai ascultat.

43

Știu bine că badiu-i dus
Tot îmi pare că-l auz
Și tot mă-nșeală hirea
Că l-oi vedea undeva
Cu bățu și cu gluga.

44

M-o făcut maica, făcut,
M-o făcut cu cine-o vrut
Și cu cine i-o plăcut.
Eu oi face tot așa
M-oi plăcea cu cine-oi vrea
Și cu cine m-o plăcea.

45

Nu gîndi, bădiță, bine,
Că ți-i bate joc de mine,
Că ți-i bate de mă-ta
Da de mine una, ba.
Și ți-i bate de dracu
Da de mine una, nu.

46

Însura-m-aș și eu mîne,
Da nevasta-mi cere pîne ;
Eu i-am spus că-i dau aluat
Ea mi-a spus de ce m-ai luat.

47

De-aș ajunge zile multe
Să mă sui și eu la munte
S-auz brazii vîjîind,
Pe mîndra-n frunză zicînd ;
Ea să zică, eu să cînt
Să ne treacă de urît.

48

Am avut și eu drăguț,
Da n-am știut cum să-l cruț.
Da de l-aș avea acum
L-aș griji că p-un peun.
La peun coada i-o tai,
La drăguț gura i-o dai,
La peun îi tai codița,
La drăguț îi dai gurița.

49

Părăuț de pe la moară
Vino, bade, mă-nconjoară.
Badeo, nu mă-nconjura,
Că eu nu-ți mai am grija,
Că grija dacă-ți aveam
Mai frumoasă mă făceam,
Mai frumoasă ca floareà,
Mai albă ca zăpadà.
Maică-ta cînd m-ar vedea
Pe tine te-ar întreba :
— Cine-i fetișoar-asta ?
— Asta-i foaia de mușcată,
Mîndrulița mea lăsată ;

Asta-i foaia de răchită,
Mîndrulița mea iubită.
— Bată-te scîrba, băiat,
C-ai lăsat o floare-n sat
Ș-ai iubit o buruiană
De nu ți-o ia nime-n seamă.

50

Pîrăuț cu apă rece
Pe la poarta maichii trece.
Iese maica să se spele
Vede că-s lacrimi d-a mele
Și nu mai poate de jele.
Ea se șterge pe-un chindeu
Lacrimile-i curg pîrău.
— Spală-te, maică, cu ele,
Că de cînd m-am măritat
Multe lacrimi am vărsat,
Am făcut fîntînă-n sat,
Fîntînă cu trei izvoare
Cine bea din ea să moară.
De va bea dușmana mea
Arză-i-se inima ;
De va bea vrun neam de-al meu
Să mi-l ție Dumnezău.

51

După asta măi feciori,
Că-i cu ochii negrișori
Și cu sînu plin de flori
S-o săruți să te omori.
După asta feciorași,
Că-i cu ochii negri trași
S-o săruți să n-o mai lași.

52

Scurtă, Doamne, zilele
Să mă culc cu mirele,

Lungește, Doamne, viață
Să mă culc cu mireasă.
Miresucă ca asta,
Doamne, n-am putut vedea.
Poartă șurț cu floricele
Are vorbe frumușele,
Asta-i nuntă lăudată,
Că-i cu domni amestecată.

53

Ține, Doamne, mireasa
Să-și podobească casa ;
Ține, Doamne, mirele
Să-și lucre moșiile.

54

Badiu care-i a dracului
Șade-n vîrfu dealului.
Așa zice către mine
Să nu dau gura la nime.
Cine dracu poate sta
Să nu dea nimăruia.
Cine dracu poate face
Să nu dea la care-i place.

55

Aș trăi și n-am cu cine,
Căci cu cine mi-am avut
Fost-o vreme ș-o trecut,
Și de-un an și mai de mult
Și și-o pus picioru-n scară,
Și-o trecut în altă țară.
Aia țară mai departe
N-o pot trece fără carte,
Fără carte de la sat
De la cin' m-o botezat...
De la aleșii satului
Și domnii orașului.
Domnii stau și sfătuiesc

Eu cu mîndra mă iubesc,
Domnii stau și țin ședință,
Eu îs cu mîndra-n portiță.
Iubește-mă, mîndruliță,
Și mă-ngroapă-n sîn la țîță.
Între două țîțișoare
La aer și la răcoare
C-am avut dragoste mare.

56

Pe ulița cari mi-e drag
Treabă n-am și treabă-mi fac
La mîndruța să mă bag.
La mîndruța-s cînii răi
Nu mă pot băga de ei.
M-oi băga și m-or mușca
Și-or veni și m-or găsi,
Știe dracu ce-oi păți.

57

Foicică stejărel,
Tinerel îs, tinerel ;
Tinerel îs ca vinu,
Da m-o-mbătrînit gîndu,
Tinerel îs ca vinarsu,
De m-o-mbătrînit necazu.
Lasă, Doamne, la necaz
Ca și șarpele la iaz ;
Lasă, Doamne, și la rău
Ca și șarpele la tău.
Las' să fie rău și rău,
C-am făcut de capu meu ;
Las' să fie rău și bine,
Că n-am ascultat de nime !

III. POEZIA RITUALULUI DE ÎNMORMÎNTARE

CÎNTECUL ZORILOR

„Cîntecul zorilor“ este o cîntare de mort și are un caracter ritual. Se cîntă dimineața înainte de răsăritul soarelui „cînd mijește lumina“ și este cîntat de către un număr fără soț, de femei.

Cîntecul are două părți : prima parte este cîntată la poartă cu fața spre răsărit, iar a doua parte în camera mortului. Versurile se repetă de două ori în cîntec ; fiecare cîntec se cîntă de trei ori.

Piesa ce o redăm mai jos a fost culeasă în comuna Runcu-Gorj la înmormîntarea lui Constantin I. Sîrbu, de 16 ani, în ziua de 30 august 1930.

Zorilor, zorilor,
Zorilor surorilor,
Voi să nu grăbiți
Să ne năvăliți
Pînă s-or găti
Anume *(numele)*
Vălușel de pînză
Și-alta de peștire,
Tob de lumînări,
Turtiță de ceară,
Fie-i de vedeală,
De cuptor de pîne
Altu de mălai,
De oale cu varză
Altele cu ciorbă,
Bute de rachiu
Și alta cu vin.

Și vor mai trimete
Niscai răvășele
Arsă-n rărmurele
Pe la nemurele,
Să vină și ele
Să vadă ce jele.

După această cîntare făcută la poartă, femeile merg în casă, în odaia mortului și așezate tot cu fața spre răsărit, continuă cîntecul zorilor :

Scoal' (N.), scoal',
Scoal' de mulțumește
Cui o făcut bine
De-o venit la tine.
Mulțumi-le-ar Domnu,
Că eu nu li-s omu.
Mie mi-a venit
Ieri, alaltăieri
O corboaică neagră,
Pe subsori vărgată,
Din aripi plesnind,
Pe min-o plesnit
Graiu mi-o luat
Buza o-nzdrăvenit
Ochiu-a-mpăienjenit ;
Scoal' de mulțumește,
Mulțumi-le-ar Domnu,
Că eu nu li-s omu. (2, 20, 21, 30, 35)

CÎNTECUL ZORILOR

(VARIANTĂ)

Scoal', (N), scoal'
Scoal' de mulțumește
La streini și la vecini
Cui a făcut bine

De-a venit la tine.
Că iei ș-or lăsat
Hodina de noapte
Și lucru de ziuă,
Scoal' de mulțumește
Cui a făcut bine
De-a venit la tine
Mulțumi-le-ar Domnu,
Că ieu nu li-s omu.
Mie mi-a venit
Ieri de dimineață
O corboaică neagră
Pe sus învolbînd,
Din aripi plesnind ;
Pe min' m-a plesnit
Graiu mi l-a luat,
Ochi mi-o-mpăienjenit,
Buza a-nzdrăvenit,
Scoal', (N.), scoal'
Scoal' de mulțumește
Mulțumi-le-ar Domnu,
Că ieu nu li-s omu. (2)

CÎNTECUL BRADULUI

Bradul la înmormîntare apare în datinele românești ca un ritual special cu semnificații etnologice și sociologice interesante atît în ordinea faptelor de cultură spirituală, cît și în ordinea celor ce privesc unitățile sociale.

În legătură cu răspîndirea acestui obicei pe pămîntul patriei noastre, cu aria lui, e necesar să precizăm de la început cele două moduri în care acest ritual al bradului apare. El se prezintă în mod organic mai ales pe Valea Jiului cu cele două versante ale munților, adică Gorjul și Hațegul, cu o linie de continuare spre apus către Banat-Caransebeș. În această zonă obiceiul ia o amploare deosebită. Bradul la înmormîntare apare în Ardeal și înspre răsărit de Valea Jiului și anume în satele

de oieri ale Sibiului (Jina) sau în Ţara Oltului (Arpaş). Aici însă avem de-a face doar cu o supravieţuire unde întreaga ceremonie legată de brad dispare, rămînînd numai punerea bradului la căpătîiul mormîntului şi aceasta fără semnificaţii sigure.

Ritualul bradului este legat de obiceiurile ciclului vieţii şi anume, la înmormîntare ; apare însă numai în anume cazuri şi acelea legate de vîrstă şi calitatea ei. Ritualul bradului este legat de feciorie (băiat sau fată) şi se practică atunci cînd cel ce a murit a fost fecior sau fată, necăsătoriţi, obişnuit după vîrsta de 15—16 ani.

Semnificaţia spirituală vine din faptul că se săvîrşeşte un fel de logodnă şi nuntă în cadrul înmormîntării ; bradul simbolizează mireasa sau mirele aceluia ce moare necăsătorit. „Omu nu poate pleca în lumea de dincolo fără să facă toate după lege", în acest caz legată de vîrstă.

După unele documente etnografice mai rare, ceremonia bradului poate să apară şi în legătură cu un cult silvic. Aşa cum fiecare om are o stea ce se stinge la moarte, are şi un copac care se usucă atunci cînd el moare ; e ceva din naturismul poporului român aici.

Piesa ce o reproducem mai jos — şi varianta ei — a fost culeasă în Runcu-Gorj la înmormîntarea lui Constantin Sîrbu, de 16 ani, în ziua de 30 august 1930.

— Bradule, bradule,
Cin' ţi-o poruncit
De mi-ai coborît,
De la loc cu piatră
Aicea la apă ?
— Mi mi-o poruncit
Tinerel voinic
Numit Constantin.
Şi el mi-o trimes
Doi voinici din sat
Cu capu legat,
Cu cîrpe spălate,
Cu lacrimi udate.
Şi ei mi-o plecat
De la căutători,
De la dalbe zori.
Şi ei mi-au umblat
Tot din văi în văi

Prin brazi mărunței,
Tot din munți în munți
Prin brazi mai mărunți,
Și din creastă-n creastă
Prin brazi mai măiastră
Păn' pe mine m-o găsit
Bradu cel pocit.
Jos a hodinit
Și-apoi s-au sculat
Pe min' m-au tăiat
Și m-au curățat.
Pe min' m-au luat
Nu ca pe hele lemne,
Ci cu vîrfu-n vale
Să le fiu de jale.
Și ei că mi-or zis
Că pe mine m-or pune,
Zînă la fîntînă,
Călători să vină,
Jos să hodinească
Să se răcorească
Și să-mi mulțumească.
Da pe min' m-au pus
În mijloc de cîmp
La cap de voinic,
Ploile m-or ploaie
Cetina să-nmoaie,
Vîntu să mă bată
Cetina să cadă ;
Și eu mi-auzeam
Cocoșii cîntînd,
Preotu cetind ;
Și mie mi-o pus
Încă de cu zori
Numai dinți de flori
Și de busuioc
Să le fiu cu foc,
Și de budilene (budiene)
Să le fiu de jele.
Firule, firule,
Fir de foaie fir

Tu de ce nu-nflori
C-alelalte flori
Eu nu vreau să-nflor
C-alelalte f'ori
Pîn' n-oi despărţi
Tot fiu de mumă,
De mumă, de tată,
Despre lumea toată,
De fraţi, de surori,
De grădini cu flori. (2, 20, 21, 30, 35)

CÎNTECUL BRADULUI

(VARIANTĂ)

— Bradule, bradule,
Cin' ţi-o poruncit
De mi-ai coborît
De la loc cu piatră
Aicea la apă ?
— Mi mi-o poruncit
Tinerel băiat
Numit Constantin.
Și el mi-o trimes
Doi voinici din sat
Cu capu legat,
Cu cîrpe spălate
În lacrimi udate ;
Şi ei mi-o plecat
Ieri de dimineață,
Cu roua-n picioare,
Cu securi în mînă
Cu verde la brîu,
Și ei mi-or umblat
Tot din văi în văi
Prin brazi mărunței,
Tot din munți în munţi

Prin brazi mai mărunți
Și din cleanță-n cleanță
Prin brazi mai înaltă.
Pe min' m-o găsit
Brăducel pocit
Jos o-ngenuncheat
Ș-apoi s-o sculat
Cu securea lată
Pe min' m-o tăiat
Și m-or curățat,
În cîrcă m-o luat
Și ei m-or purtat
Nu ca helea lemne
Cu vîrfu la vale
Să le fiu de jale.
Și ei că mi-or zis
Că pe min' m-or pune
Zînă la fîntînă
Călători să vină,
Jos să hodinească
Să se răcorească,
Mi să-mi mulțumească.
Și pe min' m-or pus
În mijloc de cîmp
La cap de voinic.
Ploile mă ploaie
Cetina să-mi moaie,
Vîntu să mă bată,
Cetina să-mi cadă ;
Și eu mi-auzeam
Cocoșii cîntînd,
Preotu cetind.
Și m-o-mpodobit
Pe mine cu flori
Și cu busuioc
Să le fiu cu foc,
Și cu budilene
Să le fiu de jele.
Firule, firule
Foi de foaie fir,
Tu de ce nu-nflori

C-alelalte flori ?
Eu nu voi să-nflor
C-alelalte flori
Pîn' n-oi despărţi
Tot fiul de mumă,
De mumă, de tată,
Despre lumea toată,
De fraţi, de surori
De grădini de flori. (2)

În timpul cîntatului, femeile au condus cîntarea, una după alta, după cum știau mai bine textul.

CÎNTEC DE JALE

Piesa redată mai jos a fost culeasă la Fundu Moldovii-Bucovina, satul Botoș, în 27 iulie 1928, cu prilejul înmormîntării unui copil. Cîntecul de jale a fost cîntat la priveghiu, după ce a fost cîntat mai întîi din fluier, de către bunica copilului, Maria Coșvanari.

Dragu mamii Valărelu (Valerian)
Nu știu cînd ai logoditu,
Că pe min' nu m-ai poftitu
Iată mire te-am găsitu,
Nu știu cînd te-ai însuratu,
Că pe min' nu m-ai chematu.
Trandafir mîndru bătutu,
Vai de mine ce-ai făcutu ;
Ce-ai făcut n-ai făcut bine,
Că n-ai dat mîna cu mine,
M-aș duce și eu cu tine
Să văd cît îţi îi de bine.
Bată-te pustia, moarte,
Că nu faci nici o dreptate,
C-ai venit pînă în pragu,
Mi-ai luat ce mi-a fost dragu,
Și-ai venit pînă în drum,

Mi-ai luat ce-am avut bun,
Și-așa m-ai scîrbit de tare
De nu pot merge-n picioare.
Trandafir mîndru bătut,
Vai de mine ce-ai făcutu
Eu pe tin' nu te-oi uita
Pîn' ce moartea n-oi gusta
Dragu mamii, mîndru mamii...

CÎNTECE DE JALE

Cele două piese literare redate aci apar în cadrul ritualului de înmormîntare şi anume a ritualului special făcut morţilor tineri, fete mari sau feciori, uneori şi tineri căsătoriţi ; ele au fost culese din Drăguș-Făgăraş, în 12.VIII.1933.

1

Strigă moartea la fereastră :
— Ieși, nevastă, pîn-afară !
Iar nevasta jalnica
Ea din graiu așa grăia :
— Aș ieși, nu poci ieși
Că nu mă pot despărţi
De drag bărbățelu meu,
C-am trăit bine cu el.
Și strigă a doua oară :
— Ieși, nevastă, pîn-afară !
Iar nevasta jalnica
Ea din graiu așa grăia :
— Aș ieși, nu poci ieși,
Că nu mă poci despărţi
De dragi hiișorii mei,
C-am trăit ghine cu ei.
Și strigă și-a treia oară :
— Ieși, nevastă, pîn-afară !
Iar nevasta jalnica

Ea din graiu așa grăia :
— Aș ieși, nu poci ieși,
Că nu mă poci despărți,
De dragi părinciorii mei,
C-am trăit ghine cu ei.
Și strigă și-a patra oară :
— Ieși, nevastă, pîn-afară !
Iar nevasta jalnica
Ea din graiu așa grăia :
— Aș ieși, nu poci ieși,
Că nu mă poci despărți
De biete surorile mele,
C-am trăit ghine cu ele.
Și strigă și-a cincea oară :
— Ieși, nevastă, pîn-afară !
Iar nevasta jalnica
Ea din graiu așa grăia :
— Aș ieși, nu poci ieși,
Că nu mă poci despărți
De rude și de vecini
De prietenii mei cei buni.
Vine moartea pin grădină
C-un pahar de vin în mînă ;
Și ea mă roagă că-i vin,
Da el e amar venin.
— Drăguță Sfîntă Mărie,
Da scrie-mă și pe mine
Cu viii, cu oamenii
Nu cu morții veștejii.
— Bucuros, dragă, te-aș scrie,
Da cerneala o-am gătat
Și condeiu s-a stricat
Tu cu lumea o-ai gătat ! (17)

2

Sus în poarta raiului,
De dreapta Tatălui,
Mîndră horă-i adunată
Tot de flori și de bujori,
De fete și de feciori.

În mijlocul horii e
Cine este adormit(ă) ?
Este (N.) adormit(ă)
Îi cu fața dochilită
Cu viața petrecută.

Nu te întrista (N.)
Că pe drumu ce mergi tu
Este-o lină de fîntînă,
Cu scaune de hodină.
Pune-te și hodinește
Și la părinți de gîndește,
Și iar stai și hodinești.
La frățiori te gîndești.

Și iar nu te întrista,
Că pe drumu ce mergi tu,
Îs toți pomi înfloriți,
Juni și june-s despărțiți.
Pe unde-s tufele mici,
Îs tot morminte de voinici.
Pe unde-s tufele rari,
Morminte-s de fete mari.
Pe unde-s tufele dese,
Îs tot morminte de neveste. **(13, 32)**

BOCETE

Aceste piese au fost culese în comuna Runcu-Gorj, la înmormîntarea lui Constantin Sîrbu, de 16 ani, în ziua de 30 august 1930.

La vederea mortului :

O, mamă, mamă, Gicule,
Scoală-te băiatule

C-o venit lume, mamă,
Să te vază puiule,
Că tu stai pe gînduri dus
Și tăcerea te-a răpus.

O, mamă și te rog
Să te duci la tată-tău
Şi să-l iei cu binele
Ca să te ia de mînă,
Că tu ești rușinos, mamă,
Că e greu de-un copil, mamă,
C-acolo-s numa străini.

Și pe unde te-or duce
Să nu-ţi fie frică, mamă,
Ca la spital, mamă,
Că acolo ai pe tata
Și te-nvață cum s-o iei
Să te-ntorci iar acasă
Să mă iei și pe mine.
Că mamă, mamă,
N-am de ce, puiule
Să mai stau de necaz, mamă ;
Acu ce să mai fac eu,
Că eu nu mai am putere.
Cînd-oi veni eu acasă
De la biserică, mamă,
Fără de tine, mamă,
Și te-oi lăsa, mamă,
În pustia de mormînt
Să putrezești în pămînt.
Și eu să vin acasă, mamă,
O, căsnitu meu
Și pătimitu meu
O, nu-ţi pară rău
De fete și de copii,
Că vin veseli de la școală.
Mamă, mamă, puiule,
Că numai eu nu mai am

Pe cine s-aştept nu am ;
Mamă, mamă, puiu meu,
Mamă, tinerelu meu.
Cînd venea duminica
De te primeneai
Şi te îngrijeai
Şi-n pantofi te îmbrăcai,
Şi tare îţi sta bine
De creştea inima-n mine.
O, mamă, mamă,
Dă, Doamne, sănătate
La toţi copiii, mamă
Şi la toţi săraci,
Şi la toţi necăjiţi,
Şi la toţi ţiganii, mamă ! (30)

La priveghi :

Vai, vai, copilu meu,
Vai, vai, băiatu meu.
Că te-am însurat de tînăr
Şi ţi-am dat mireasă mută şi surdă (bradul),
Da mai bine aşteptai
Şi fată frumoasă luai,
De-ţi venea pereche, mamă
Şi dragoste bună, mamă ! (30)

Înainte de plecare :

Că eu n-am ştiut, mamă,
Că tu erai, puiule,
Logodit cu moartea, mamă,
Da n-am văzut şi noi, mamă,
C-o venit ieri, mamă, mamă,
Nevasta ta, mamă, mamă,
Şi te-a luat, mamă, mamă ;
Şi era supărată,
Şi mînioasă, mamă ;
Nu ştiui eu, mamă,
Că e boieroasă, mamă,

Că e de la munte, mamă,
Și n-a voit cu noi
Să tăinească, mamă,
Să faci și tu nuntă mare.
O, mamă, lăstaru meu
O, tu, băiatu meu
Și bucuria mea, mamă,
Că eu sînt bătrînă, mamă,
Și doar-oi muri, mamă,
Că n-am cu cine trăi
Am rămas singură, mamă,
Duminica, mamă, mamă,
Ce fac singură cu toate
O, mamă, mamă ! (30)

O, Gicule, Gicule,
Că lăsași pe mamă-ta
Ca și vară-ta pe mine ;
Și deseară, Gicule,
O, mătușică dragă
Să te duci mătușică.
O, Gicule, puiule,
Să te duci mătușică,
Să te duci s-o cauți
Să-mi dai veste de la ea
De la Marioara mea.
O, Gicule, puiule,
Să o cauți și pe ea
Și pe tată-tău,
Că le-a părea bine,
Că vreo veste le mai vine,
Că e rău să ai copii
Și acu să nu-i mai știi ;
Și acuma ce să fac,
C-am pierdut pe cin' mi-e drag.
Te rog tare, nepoțele,
Spune dorurile mele
Cînd tu iar ti-i întîlni
Cu Ioana dragili,
Că voi toți v-ați cunoscut

Şi tot bine v-aţi avut.
Să nu-i spui vreo vorbă rea,
Să nu-i spui la fata mea.
Să-i spui numa vorbe bune
Grijile să le adune,
Da eu n-am nici o nădejde
De cînd mă lăsă, o mamă ! (21)

. . . .

. . . .

Să faci bine, doică, dragă,
Pe Ioana de-o vezi, dragă,
Să nu mă pîrăşti, copile,
Că n-am de-acu multe zile. (21)

Gică, Gică, văru meu,
Gicule, văruţu meu,
Haide, dragă, scoală-te,
Să nu tragă cloapete.
Gicule, văruţu meu,
Cum să putrezeşti tu, dragă.
Gicule, văruţu meu,
N-o să te mai găsesc eu
Să mai vorbesc iar cu tine
Vorbă dulce şi de bine.
Gică, dragă Gicule,
De ce te-i fi supărat
Şi cu noi nu ai mai stat.
Gică, dragă, scoală-te,
Că vin lăutari la tine ;
Gică, la nuntă la tine
Gică, dragă vărule,
Gică, frumuşelule !

O, Gicule, Gicule,
Unde eşti, băiatule,
De ce taci şi nu răspunzi
De ce, mamă, nu m-auzi ?
Ce-o să mă fac fără tine
O, mamă, mamă ! (30)

. . . .

Spre cimitir :

O, Gică, Gică, scoală-te,
Că ești gata de plecare,
Scoală-te, Gică, scoală,
Că ești gata de plecare.
Un' te duci tu, puiule,
Gică, dragu meu băiat,
Gică, frumușelule,
Gică, nepoțelule.
Un' te duci tu, Gicule,
De la noi, o, puiule ?
Un' te duci și ne-ai lăsat
Cu sufletu-apăsat ?

Un' te duci tu, Gicule,
De mă lași băiatule ?
Firu ierbii a încolțit
Și noi nu l-am îngrijit.
Gicule, băiatule,
De ce pleci băiatule !? (30)

La mormînt :

O, Gicule, de-acu-ncoace,
Scoală-te, băiatule,
Gică, chinuitule,
Scoală-te, Gicule, scoală,
Că te bagă, Gicule,
În pustia de mormînt
Și te rog, mamă, te rog
Să te duci la taică-tu !
Niculai, să nu-l lași singur
Să-i ai tu acu de grijă
Să îi dai și demîncare.
Niculai, să-i ai de grijă
Niculai, să-l iei cu tine.
Că știi dumneata dragă,
De micuț cînd el era
Tot de mine se ținea
Și de la mine cerea.
Da eu îi dădeam, mamă,

Că tare îmi era drag
Şi tare era frumos,
Cuminte şi drăgăstos.
Da te rog, mamă, te rog
Şi ai grijă de el, mamă,
Că nu ştie calea bună
Nici cum doru să-l supună
Pe unde de-acu l-or duce
Nu ştie pe und' s-apuce ;
Mamă, să te duci cu el,
Că e încă mititel,
Că nu ştie mamă, dragă
Mamă, pe unde să meargă.

. . . .

Mamă, mamă, Gicule,
Că nu te-am putut scăpa
Să nu mi te ia moartea
Şi să te rog, mamă, mamă,
Să mă iei cu tine, mamă. (30)

BOCETE

Piesele literare ce urmează sînt bocete culese la înmormîntarea Eugeniei D. Husea, Drăguş-Făgăraş, din 27 iulie anul 1939 ; le publicăm în ordinea desfăşurării ceremoniei.

Acasă :

1

Dumneata, o palmă de loc
N-ai trimis veste de loc,
Ori n-ai peană, ori hîrtie
Ori, taică, n-ai putut scrie
Ori n-ai poştă ca să ghie.
Da, maică, dac-ai ajunge

Puțintel să zăboviți
Și pe la noi să veniți,
Că nimic nu vă poftim
Da mai bine vă grijim
Tăicuțu meu, bunu meu,
Taica meu tineru meu.
Că cît îi satu de lungu
Nu am milă să mă ducu,
Că cît îi satu de mare,
N-avem milă și duroare,
Că la un părinte ce spui
Parcă cu lăcatu-ncui. (34)

2

Cum de-ai ajuns aicea,
Buna mea, măicuța mea,
Da, maică, unde-ai plecat
Și singuri tu ne-ai lăsat !
Ieri, maică, pe vremea asta,
Da, măicuță, te sculai
Pe toți de gît ne luai.
Maica mea, cinstita mea,
Maica noastră, mila noastră,
Eu m-am dus și iar am vin't,
Da cum te-ai mai socotit
Nu te-ai socotit mai bine
Să mergi, maică, pîn' la mine,
Să mergi pîn' la noi în șură
Să stăm de vorbă oțîră.
Da fecioru ți-e departe
Și de la el nu ai carte.
Roagă-te, măicuța mea,
Să mîne trenu mai tare
Dacă n-o fost la iertare
Să fie la îngropare,
Da, maică, nu poci cînta,
Că mă doare inima,
Maică dragă, și iar dragă.
Da, maică, ce ai făcut
Și n-ai întrebat pe nimeni.

Că mă doare inima
Maică, cînd te văz așa. (17)

3

Maică dragă, și iar dragă
Maica mea și buna mea
Și te vedeam în grădină,
Da, maică, ca pe bătrînă
Tot umblînd cu bățu-n mînă
Și făceam inimă bună.
După așchii că veneam
Și în curte te vedeam,
Și eu tare mă-mbunam,
Hasnă bună că aveam,
Pe tine că te vedeam.
Da acum cînd oi veni
Pe cine oi mai găsi.
O, maică, nu te-oi vedea
Mi s-o rupe inima,
Că, maică, und' mă duceam,
Da eu ușa n-o-ncuiam,
C-o știam ca stăpînită,
C-am avut maică cinstită.
Maica mea și buna mea,
Maica mea și jalea mea,
Că n-ai avut boală mare
Ți-ai purtat-o pe picioare
Nu mi-ai făcut supărare.
Și vai, nu ne-ai necăjitu
Maica mea, cinstita noastră,
Da, maică, unde-ai plecatu
Frumos tare te-ai gătatu
Și, maică, ai așteptatu
Să se facă vacu bun
Să nu fie rău pe drum,
Maică dragă și iar dragă. (17)

4

Taicu meu, tineru meu,
Taică dragă bunu meu.

Da, taică, cînd ai plecatu
Patru copii ne-ai lăsatu.
Da s-o grijești pe maica,
Că ea bine ne-o grijit,
Pe toți ne-a povățuit,
Și noi, taică-am ascultat,
Că feciorii dumitale
Lăsatu-i-ai micuți tare.
Taica meu, tînăru meu,
Pe maica n-o supăratu
De-ar fi zis să calci în focu,
Ei în foc ar fi călcat
Și ei tot au ascultat.
Da acum de i-ai vedea
Pămîntu nu te-ar răbda.
De acuma de i-ai ști
De unde ești ai veni,
De-ai ocoli pe la munte
Să vii pîn-aici în curte.
Că văzut-ai că feciorii
Cum îi îngrijesc părinții.
Că feciorii dumitale
O crescut cu supărare,
Tăicuțu meu, dragu meu.
Tăicuțu meu, tînăru meu,
C-o venit, maică, cărțile
De prin toate părțile,
Că mult ai mai lucrat
De cînd taica te-o lăsat
Da maică unde-ai plecatu
D-așa frumos te-ai gătatu ?
Și ieri tu așa ne-ai spus,
Că, maică, cînd ăi muri
Frumos să te podobim
Și frumos să te-ngrijim,
Da de ce tu te-ai grăbitu,
Pe noi nu ne-ai auzitu,
Da de ce tu ai plecat
Pe noi nu ne-ai întrebat ?
Să fi scris un răvășel
Să mergi la taica cu el.

Pe Matei taica nu-l știe,
Că l-o lăsat micuț tare
L-ai crescut cu asudare
Taicu meu, tînăru meu.
Da doi feciori ai avutu,
Nici unu nu ți-o plăcutu.
De mici tare i-ai lăsat
De nu i-a știut nici satu.
De acum de i-ai vedea
Pămîntu nu te-ar răbda
Și acum tu de i-ai ști
La ei, taică, ai veni.
Maica noastră, draga noastră,
Buna noastră, mila noastră.
Că tare mult ai lucratu
Pînă cînd ne-ai așezatu.
Acum cînd să trăiești bine
N-ai mai avut, maică, zile,
Că, maică, pe und' mergeai
Toate alea le tocmeai
Nu le puteai cu mîna,
Dar te tocmeai cu gura.
Maica mea și buna mea,
Dimineața te sculai
Și la noi, maică, veneai,
Și-n toate ne ajutai,
Maică dragă, și iar dragă.
Da tu, Doamne, ne-ai luat-o
Că tu, Doamne, să ni-o ierți
Că maica ni-o îngrijitu,
Toată viața ni-o păzitu.
Că tinerețea dumitale
Ți-ai petrecut-o cu jale,
Că taica o fost beteag tare
De ți-ai dus viața cu jale.
Tare mult tu ai umblatu
Și pe noi nu ne-ai uitatu,
Tare mult tu ai umblatu
Să ai dumneata milă-n satu,
Că n-ai avutu pe nimeni
Ai necăjit mult în lume.

Da în lume cînd veneai
Tu nici că te arătai
De vrednică ce erai.
Maică dragă, și iar dragă,
La taica acu te-oi duce
Și taica te-o întreba,
Că ce face feciorii,
Că i-o lăsat vai, micuţi,
Da măicuță să nu-i spui,
Că n-au fost lîngă matale
Să dea mînă de iertare
Maica mea, vrednica mea. (17, 34)

5

Sora mea și buna mea,
Eu m-am dus și iar am vin't,
Da nu te-ai mai socotit.
Sora mea, blajina mea,
Hai să vii pînă-n grădină
De ne fă inimă bună.
Sora mea, harnica mea,
Să vezi altoaiele-n grădină
Cum mișcă din rădăcină,
Și c-o crescut crăcile
De se bat ca orbile.
Sora mea, harnica mea,
Te roagă de clopotari
Să tragă clopotu tare
Să se-audă-n depărtare,
C-azi e zi de despărțire
De la fraţi, de la surori,
De la brazi și de la flori.
Sora mea și buna mea,
Că pe unde că umblai
Tot de cinste te făceai
Nici o rușine n-aveai.
Soră dragă și iar dragă,
Nu-ți fie dragă, urît,
Dacă ti-i duce-n pămînt
C-om veni și noi pe rînd.

Draga mea și sora mea,
Să nu-ți fie urît tare
C-om pleca și noi pe cale,
Că te duci de pe-aicea
Și te duci unde nu știi
Și-ndărăpt nu știi să vii.
Dacă-n rai că v-i intra
Să te uiți și de-a dreapta,
Că-i o fîntîniță lină
Și un scaun de hodină,
Și să stai să hodinești
Cu maica să povestești,
Cu maica și cu tata.
Și de noi te va-ntreba
Da să-i spui, soră, așa,
Să-i spui din zece una
Să nu le strici inima.
Și să spui din zece cinci,
Inima să nu le-o strici
Și de min' te va-ntreba
Patru fete că-am avut
Și trei le-am căsătorit
Toate bin' le-am nimerit.
Una mă face să vait,
Asta m-o ars și m-o fript ;
Nu poci merge nici din casă,
Sînt tot cu inima arsă.
Sora mea și buna mea,
Să faci bine să mă ierți,
Să te ierte Dumnezeu
Să nu te lase la rău.
Hai, soră, să dăm mîna,
Că de-acum nu ne vedem
Nu ne-om vedea cît lumea.
Da ne-om mai vedea o dată
La intrat de judecată
Cînd s-o vedea lumea toată.
Că la noi tu nu mai vii
Și tu, soro, așa zi
Și vorbe bune ne-nvață
Soră dragă și iar dragă.

Soră dragă, să mă ierți,
N-am putut veni mai des,
Că, soro, să te mai văz.
Da tot cînd eu mai veneam
Împreună povesteam,
Inima mi-o îndulceam.
Și să te rogi de Hristos
Să-ți caute loc frumos,
Te roagă de Precista
Să-ți deschidă ea poarta.
Soro dragă și iar dragă,
Nu fi, soră, supărată,
C-ai plecat îndepărtată ;
Te-i întîlni cu maica,
Că ea ți-o ținea calea ;
Te-i întîlni cu taica
Cu-amîndoi tu te-i vedea
Și cu soțu dumitale
Și veți avea jale mare ;
Și soțu și cu copiii,
Că de-atunci tu te rugai,
Te rugai mereu cu gura
Ca să-ți mai luăm povara.
Soră dragă și iar dragă,
Dragii mei, părinții mei.
Vai, tată, cum m-ai grijit
Și m-ai lăsat mică tare
Cuprinsă de supărare
Și-am trăit cu jale mare.
Dragii mei, părinții mei,
Pe mine m-ați părăsit
Și-acasă n-ați mai venit,
Soră dragă și iar dragă,
Da maica te va-ntreba,
Că cum trăiește fata,
Că trăiesc soră și bine
Nu mă jeluiesc la nime ;
Că dacă te-ai jelui
Cu nimeni nu poți trăi,
Că așa sînt oamenii,
Soră dragă și iar dragă,

Tu așa mamii să-i spui,
Iacă ceasu bate doi
Te duci soră, de la noi
Și te duci unde nu știi
Și îndărăt nu mai vii.
Da mai zi, dragă, ceva
De-mi stîmpără inima,
Că ne arde și ne frige
Și n-are gură să strige.
Soră dragă și iar dragă,
Dragii mei părinții mei,
Eu nimica nu le-am datu
Și maică, m-au blestematu
Ca să n-am noroc în satu. (14)

6

Da de ce n-ai zăbovitu
Să fi scris un răvășelu ;
Răvășel cu slove dulci
La soțul meu să mi-l duci ;
Răvășel cu slove negre,
Că pe dumneata te-o crede.
Că de cînd el o plecatu
Ochii mei n-au încetatu,
Soțu meu, vrednicu meu,
Soțu meu, iubitu meu.
De cînd am ieșit din curte
Eu nici nu m-am știut duce
Și-am mers povestind pe cale
Moartea ți-o fost în schinare.
Soțu meu și bunu meu,
Da pe und' să ocolesc
Pe unde să te-ntîlnesc !
Soțu meu, hodina mea
Soțu meu și mila mea,
Trimite-mi o cărticea,
Scrisă cu mîna ta,
S-o citesc cu inima !
S-o scrii cu cerneală verde

Ca s-o trimet pe la fete.
Soțu meu, hodina mea,
Soțu meu și mila mea.
Vai de mine soțu meu,
Că de-aș avea fete-n sat,
Că noi tare ne-am bucuratu
Că le-am măritat în satu,
Că ele n-au avut norocu
Să fie doi la un locu.
Verișoara, draga mea,
Eu mă rog cu inima
Și mă rog de soțu meu
Să mai am veste și eu,
Ca să fac-atîta bine
Ca să mă ia și pe mine.
Cît în lume-oi mai trăi
Num-oi plînge și-oi jeli
Tot năcazuri și tot jăle
Le spăl cu lacrimi de-a mele.
Cît în lume ai trăitu
De nimeni nu te-ai atinsu
Soțu meu, hodina mea,
Soțu meu și mila mea.
Ia-mă, dragă și pe mine,
Geaba mai trăiesc pe lume,
Că eu pe unde mă duc
Tot mă lăcrămez și plîng
Și de-ai fi murit în patu
Eu mi-aș fi știut necazu.
Toată lumea-i muritoare
Tu ai căzut din picioare.
Moarte, moarte, hoț de noapte
Toată vremea-ai ocolitu,
Tot mereu m-ai ocolitu,
Tot mereu nu am hodină
Și mă tot plimb prin grădină.
Vai de mine, soțu meu,
Da cît o mai fi de rău
Soțu meu, hodina mea,
Soțu meu și mila mea. (27)

Fina noast' și buna noast',
Da te scoală, fin', te scoală
Și dă roată la grădina.
Fina mea, harnica mea,
De-ți stîmpără inima,
De ocole grădina.
Fina mea și buna mea
Cu lucru parcă vorbeai
Pe ce puneai mîna făceai.
Da te roagă, fino, roagă,
Te roagă și de Sava,
Da și de Zenovia ;
Și te roagă de nurori,
Că, drăguță, să te cînte,
Că tu le ieși din curte,
Da mîne, da poimîne,
Vai, cum te va mai dori
Și nu te va mai găsi
Da mai vii fină, prin casă
De va trebui să faci
Ori prin curte să mai calci,
Că mă doare inima,
Că eu n-am pe nimenea.
Fină dragă și iar dragă,
De te-ai duce la mama
Și mi te va întreba,
Că ce facem pe-aicea,
Să-i spui, fină, facem bine,
Da eu plîng în toate zile,
Că vezi bine n-am pe nimeni
Și ca mine n-o fi nimeni.
Da te scoală, fină, scoală,
Și le calcă urmele
C-am fost copii cu cinci mume
N-am știut ce e pe lume
Cu patru mume streine.
Da te scoală, fină, scoală,
Și le calcă urmele
Să crească fîntînele,

Fîntînele și-un izvor
Să-ți bea copiii de dor.
Fina mea, blajina mea,
Fina mea, harnica mea.
Da te scoală, fina mea,
Că nu ți-e treaba așa,
Ca să nu zici nimica
Că fină und' mă-ntîlneai
Cu mine tot povesteai
Da mie-mi părea bine,
Că știam că n-am pe nime',
Da te roagă de Sava,
Că, dragă, să te jelească.
Destulă treabă ai făcut
Seara cînd o vin't din cîmp
De-o găsit totu făcut,
Și porcii erau închiși.
Ușa o găsea închisă,
Și focu făcut în vatră.
Da acu' cînd o veni
Cine îi va descuia,
Cine-i va face cina,
Dimineață, prînzu
Și-apoi s-a duce la lucru ?
Da te scoală, fină dragă,
De grăiește-n drum cu noi,
De grăiește de poveste,
Tu te duci, nu te mai văz,
Fina mea și buna mea.

8

Cuscră dragă și iar dragă,
Roagă-te de clopotari
Să tragă clopotu mare,
Să tragă vîntu cu boare
Pălăria i-o doboare.
Și tu, cuscră, ce-i gîndi,
Că la voi n-oi mai veni,
Cuscră dragă și iar dragă. (27)

Cuscra noastră, draga noastră
Eu m-am dus și iar am vin't
Și nimic nu mi-ai grăit.
Ce stai, cuscră, mîndră-așa,
Că ți-a făcut casa largă
Gîndești că altu' te bagă,
Cuscră, lîngă dumneata.
Da vei pleca singură,
Că nu-ți dăm pe nimenea
Lasă, cuscră,-n foc s-o arză
Și rămîi cu mine-acasă.
Hai, cuscră, să povestim
Și-amîndouă să pornim,
Pe Matei să-l nimerim.
Hai, să dăm către Sibii,
Că pe el l-om nimeri
Cu el cuscră om grăi.
Hai, să dăm la răsărit,
Să spuie cînd o veni,
Că el cuscră va veni
Și noi ne-om mai sfătui,
La cruce se va-nchina
În loc de-ai da vreun cuvînt,
El va plînge la mormînt,
Că tare l-ai blestemat,
De-o fost tot înstrăinat,
Sau cuscră te-ai mîniat
De nu l-ai mai așteptat.
Cuscră dragă și iar dragă,
De cînd noi ne-am înrudit
Nu ne-ai fost cuscră străină,
Da ne-ai fost prietenă bună.
Că de-am grăit vreun cuvînt
Au intrat parcă-n pămînt,
Nimeni nu l-o auzit,
Că noi bine am trăit.
Cuscră dragă și iar dragă,
Să faci bine să ne ierți,
Să ne ierte Dumnezeu.

Hai, cuscră, să povestim,
Că astăzi ne despărțim
Și nici nu ne mai zărim,
Pînă-n zi de judecată
Noi nu ne-om vedea vreodată
Cînd se vede lumea toată.
El a zice ce-i asta
Cum de a murit mama !
Că destul tu l-ai grijit
Pînă mare l-ai făcut.
Cuscră dragă și iar dragă,
La maica tu de te-i duce
Și maica nu te-a cunoaște
Te-a cunoaște pe săbaș,
Pe guriță și pe nas
Și maica de te-o-ntreba
Să-i spui din zece una.
Și să nu-i strici inima,
Și să-i spui soră din cinci
Inima să nu i-o strici.
Vă luați un car cu plată
Și să mai veniți vreodată
Cuscră dragă și iar dragă.
De cînd ne-am împreunatu,
Cuscră nu ne-am mîniatu.
Cuscră dragă și iar dragă,
Nu-ți fie, cuscră, urîtu,
Că-om veni și noi la rîndu.
Roagă-te, cuscră, de cuscru
Să-ți dea bani de cheltuială
Și haine de primeneală,
Că te duci într-altă țară,
Altă țară-ndelungată
De ne-i veni niciodată,
De ne-om mai vedea vreodată
La ziua de judecată. (27)

10

Da, lele, unde-ai plecat ?
Ai plecat în tîrg departe

Ca să-ți cumperi sănătate,
Și tîrgu nu l-ai aflat
Sănătatea s-o gătat.
Lelea noastră, buna noastră,
Dacă la maica te-i duce
La maica și la taica
Și lele te va-ntreba,
Da ce facem pe-aicea ?
Tu să-i spui adevărat,
Că cum lele ne-ai lăsat.
Lelea noast' și fripta noast'
Lelea noast' și buna noast',
Da te roagă de Sava
Să te jeluie și ea,
Că ea n-o fost învățată
Să afle ușă-ncuiată,
Că Matei cînd-o auzi
Tare se va necăji
O alerga iute-n trin
S-o ruga de ăl mai mare
Ca să mîne trinu tare
S-ajungă la mormîntare
Dacă n-a fost la iertare.
Lelea mea și buna mea,
Lelea mea și fripta mea,
Da se roagă Măriuță
Să vii lele pîn' la ea,
Că ea bine te-a păstra
Și de asta te-o scăpa,
Lele dragă și iar dragă
Lelea mea și buna mea. (25)

CÎNTARE DE MORT

La schimbarea crucii de lemn cu alta de piatră se face un ritual special și se cîntă o cîntare de mort. Culegerea de față a fost făcută la Drăguș-Făgăraș, în 30 iulie 1933.

Maică dragă și iar dragă,
Scoală, mamă, scoală, dragă,
Că nenea și cu tușà
Au venit la dumneata.
Da, maică, pîn-ai murit
Maică, tot așa ziceai
Numa' Sente de-ar veni,
Da te scoală și vorbește
Și bine te socotește,
Că, măicuță, poţi trăi
Și la noi tu poţi veni.
Da era tînăr copil
Și voi micu l-aţi lăsat,
Țările le-a ocolit
Și acuma cînd o vin't
Și acasă o intrat
Pe părinţi i-o întrebat
Și dumneata l-ai dorit,
Da de mulţi ani ai murit,
Tăicuţule, bunule.
Copchilu nu ți-a venit
Și, taică, te-ai îndurat
Și la Sibii ai plecat
Ai luat-o pe maica,
Și-ai zis către noi așa :
Că tu te duci la Sibii
Și sănătos ai să vii ;
În Sibii cînd ai intrat,
În spital că te-au băgat,
Opăraţe ţi-au făcut,
Și leacuri cînd ţi-au vărsat
Zilile ţi le-au gătat.
Scoală, mamă, scoală, tată,
C-o venit cu car cu boi
Ca să vorbești cu-amîndoi.
Da nimic nu vă poftim,
Numa' să vă povestim.
Maica noastră, buna noastră,
Da vai tare ne-o rugat
Să-l aducem la mormînt
Să vă vază mormîntu.

Şi la mormînt l-am adus,
Cruce de piatră v-o pus,
Şi v-o pus cruce de piatră
V-o făcut cinste de moarte.
Şi măicuţă, te rugăm :
Dă-ne, maică, adresa
Să-l ducem şi la tata,
Că nu ştim und' l-o-ngropat.
Dragii mei, părinţii mei,
Cine va fi blestemat
De v-aţi şi înstrăinat.
Da vă rog, măicuţa mea,
Da vă rog şi eu ceva ;
Da mă rog şi eu şi tişa
Uite, cîţi sîntem aicea :
Ca să nu-ţi fie urît,
Că Sente de micuţ tare
A plecat în străinare ;
C-o plecat de mic copil
Ş-o venit acum bătrîn.
Tăicuţu meu, bunu meu,
Că necazu de la mine
Unu iese, altu vine,
Că, maică, m-am săturat,
Maică, într-un an de zile
Da, măicuţă,-n ziua toată
Tot necazu laolaltă.
Măicuţa mea, buna mea,
Fie-ţi milă de Sofia
Şi vino, maică, la ea,
Că mă topesc ca ceara.
Maică, eu m-am săturat,
Că doctorii i-am cătat,
Că nu ţi-a dat nici un leac
Vai de mine, ce să fac ?!
Că dac-o venit nenea
Şi-o zis către mine-aşa :
Că eu, maică, n-am cătat,
Că eu nu ţi-am dat de leac.
M-am dus, maică, la Sibii,
Am fost la toţi doctorii

Și parc-o fost blestemat
Nici unu nu m-o-nvățat.
Am venit la dumneata
Învați-ne ceva,
Că acasă cînd erai
Toate celea ne-nvățai.
Dragii noștri, părinții noștri,
Tată dragă și iar dragă,
Da, tată, cînd ai plecat
Tu tare ne-ai înșelat,
Că ai zis, tată, mereu
C-ai să vezi numa' și vii.
Săptămîna s-o-mplinit
Și tu, tată, n-ai vinit
Tata nostru și bunu nostru
Și tată, ziua lucrai,
Și noaptea te preumblai,
Și te duceai prin grădină
Și tu nu aveai hodină.
Ia mai zi, mamă, ceva
Pînă-i nenea aicea
Mama mea și draga mea,
Mama mea și fripta mea,
Măicuța mea buna mea,
Da mai zi, maică, ceva.
De ce somn ți-ai adormit,
Că de an n-ai pomenit
Pe la noi n-ai mai venit,
Maică dragă și iar dragă.
Că se duc oameni și scriu,
Se duc de trei ori și scriu,
Da tu c-o palmă de loc
Tu nu ne-ai mai scris de loc,
Ori n-ai peană, ori hîrtie,
Ori, maică, nu știi-a scrie,
Ori nu-i poștă ca să vie
Maica mea și buna mea.
Dar ne-o trimite pe soare,
S-o citim cu voie mare,
Dar ne-o trimite pe lună
S-o citim cu voie bună,

Că cît îi satu de mare
Nu e maică cu duroare
Și cît îi satu de lung
Nu e drum ca să nu plîng. (11, 12)
. . . .

După fixarea pietrii, pietrarul cu oameni din familie au ridicat crucea de pe mormînt și au cimentat-o. Astfel în fața crucii ridicate femeile au bocit, oamenii s-au închinat, au zis „Dumnezeu să-i ierte“ și au plecat spre casă.

Acasă s-a făcut masă, pomană ca la înmormîntare.

IV. POEZIA OBICEIURILOR AGRARE

1. „DEALU MOHULUI"

„Dealu Mohului" este o ceremonie agrară care la data cercetării apărea ca o clacă de seceriș. Într-un trecut nu prea îndepărtat acest obicei se practica aproape la toți oamenii înstăriți care făceau clacă la seceriș.

E vorba aci de un cult al soarelui și fertilității pămîntului, un complex ritual de fecundație, rămășiță a unor vremuri ce depășesc era noastră.

Materialul literar ce-l redăm mai jos este după o culegere și reconstituire a fenomenului așa cum a apărut în anii 1929 și 1933, la Drăguș-Făgăraș.

Momentul important al ceremoniei este confecționarea buzduganului, o dublă cruce la vîrf cu spice de grîu din cele mai frumoase și purtarea lui prin sat. Aci apare cîntecul „Dealu Mohului", care e susținut de fete :

Dealu Mohului,
Umbra snopului.
La umbra de snop
Cine se umbrea
Și se sfătuia :
Sora soarelui :
Și cu-a vîntului,
Sora soarelui
Ea așa zicea :
Că-i sora mai mare,
Că-are frate soare.
Sora vîntului
Ea așa zicea :
Că ea-i sora mare,
C-are frate boare,

Boare de n-ar fi
Vitele-ar muri,
Vitele din cîmp,
Boii de la jug.
Sora soarelui
Ea așa zicea :
Că-i soră mai mare,
C-are frate soare,
Că de cînd răsare
Pînă cînd sfințește
Pămîntu-ncălzește. (26)

Prin sat primul fecior, purtător al buzduganului, este stropit cu apă. Ajunși la case, un fecior spune următoarea urare :

Găzdiță, găzdiță,
Nu fi supărată,
Că holdele-s rari,
Că la spic îs mari.
Dumnezeu v-o da
Și v-o și lăsa
Claia, găleata,
Snopu, feldera,
Spicu, lingura.
Găzdiță, găzdiță,
Nu fi supărată,
Că grea oaste-ți vine,
Pe masă să fie
O litră de vin
Și-o masă de in
Și-o pîine de grîu ;
Și de nu veți da
O cioghică neagră
Să ia claia-ntreagă. (26)

Clăcașii sînt invitați în casă și primul fecior înfige buzduganul în grindă. De aici se iau spice și se pun în gura găinii ce-o dau nașii miresii la masa mare, „să aibă copii mulți și belșug în casă". În unele locuri spicele folosesc și la construcția casei ; se pune un spic-două atunci cînd se bate bradul în căpriori.

2. DEALU MOHULUI

(VARIANTĂ)

Dealu Mohului,
Umbra snopului,
Cine se umbrea
Și se sfătuia,
Sora soarelui
Și cu-a vîntului ;
Ele se umbreau
Și se sfătuiau
Care e mai mare
Stăpînă pe zare.

Sora soarelui
Ea așa zicea :
Că ea e mai mare,
Că-i frate-su soare ;
Sora vîntului
Ea așa zicea :
Că ea e mai mare,
Că-i frate-su boare,
Că de n-ar bori
Oamenii-ar muri
Și boii-ar plesni.

URAREA DE ACASĂ

(VARIANTĂ)

Găzdiță, găzdiță,
Ia ieși la portiță,
Da ia sama bine,
Că grea oaste-ți vine.

Gată cina bună,
Că lumea s-adună
Și pune-o pe masă,
Că și snopu lasă,
Snopu, feldera,
Claia, găleata,
Spicu, lingura.

URAREA DE ACASĂ

(ALTĂ VARIANTĂ)

Găzdiță, găzdiță,
De ieși la portiță
Să iei sama bine,
Că grea oaste-ți vine.
Găzdiță, găzdiță,
Nu fi supărată
Că holdele-s mari
Și la spic îs mari.
Gată cina bună,
Că satu s-adună,
Și pune-o pe masă,
Că și snopu lasă.
Snopu, feldera,
Claia, găleata,
Spicu, lingura.

CÎNTECE ȘI STRIGĂTURI

Aceste cîntece și strigături au fost culese cu ocazia desfășurării ceremoniei agrare „Dealu Mohului“ din 14.VIII.1929 și 10.VIII.1933, Drăguș-Făgăraș.

1

Cucule, porumbule,
Netezește-ți penele
Ca mîndra sprincenele ;
Netezește numai o peană
Ca mîndra numa-o sprinceană ;
Netezește-ți pene multe
Ca mîndra păru pe frunte.
Mîndra păru retezat,
Trecui valea necinat,
Trecui valea mort de sete
Mă-ntîlnesc cu două fete,
Amîndouă-s cu ii nouă
Săruta-le-aș pe-amîndouă,
Da pe una ca pe una,
Da pe una totdeauna.
Săruta-o-aș p-a mai mare,
A mai mică-mi place tare,
Săruta-o-aș pe-a mai mică,
A mai mare-i mai voinică.
Fata mare să mărită
Și rămîi fără iubită,
Fata mică-și face casă
Rămîi cu inima arsă.

2

Dragostea ce-aveam odată
Nu credeam că se mai gată.
Dragostea ce am de mult
N-am crezut c-o s-o mai uit.

3

Bate-mă, Doamne, să mor
Pe perină de fecior
În brațele cui mi-e dor,
Bate-mă, Doamne, să zac
Pe perină de bumbac
În brațele cui mi-e drag.

4

Dați, băieți, cu gurile
N-ascultați minciunile,
Că minciunile nu-s bune
Tune dracu-n cin' le spune,
Minciunile nu-s curate
Tune dracu-n cin' le scoate.

5

Frunză verde colilie,
Toată lumea-mi zice mie,
Că nu sînt de omenie.
Nici eu vreau acum să fiu
Pînă sînt pe lume viu
Dac-oi muri, mort să fiu.
Aș muri, moartea nu-mi vine,
Aș trăi și n-am cu cine,
Căci cu cine mi-am avut
Fost-o vreme și-o trecut
Și de-un an și mai de mult.
Și și-o pus picioru-n scară
Și-o trecut în altă țară.
Aia țară mai departe
N-o pot trece fără carte,
Fără carte de la sat
De la cin' m-o botezat,
De l-aleșii satului
Și domnii orașului.

6

Domnii stau și sfătuiesc,
Eu cu mîndra mă iubesc ;
Domnii stau și țin ședință
Eu îs cu mîndra-n portiță.
Iubește-mă, mîndruliță
Și mă-ngroapă-n sîn la țîță ;
Între două țîțișoare
La aer și la răcoare
C-am avut dragoste mare.

7

Am avut și eu drăguț
Și mi l-am pus în căruț
Să-l duc unde-i apă-vie
Tot de mine să se ție.

8

Vai de mine mor de cald,
Și n-am baie să mă scald ;
Să mă scald la sîn de fată
Să învăț dragostea toată.

9

Să am zece să iubesc
Nici nu cred că ostenesc ;
Bună-i dragostea cea mare
Că te face om mai tare.

10

Dragostea ce-aveam odată
Nu credeam că se mai gată,
Nici puterea inimii
Cînd mă-ndeamnă a iubi.

11

La aer și la răcoare
Acolo-i dragoste mare
Și omu are cătare.

12

Nevestică nu te-ascunde,
Că te știu găsi oriunde,
Și te știu cum umbli-n lume,
Pasăre fără de nume.

13

Îmi pune-n cap fetele
Mai bine nevestele ;
Fetele-s bune la joc,
Nevestele-s mai cu foc.

14

Ciudă li-e, ciudă le faci,
Tu din gură să tot taci,
Că cu ochii n-au ce face
Și boreasa noastră zace.

15

Cucule cu pană sură,
Nu cînta în curmătură,
Ci cîntă pe lîngă sat,
Că mîndruța m-o lăsat.

16

Haoleu, mîndruța mea,
Unde-o fi nu s-o culca,
La casă de ibovnic,
Pe mîna la vrun calic.

17

De-aci pîn' la Făgăraș
Eu cu mîndra duce-m-aș ;
Nu ne trebuie nănaș,
Nici popă să ne cunune,
Numa noi cu voie bună.

18

Mîndruliță pentru tine
M-o bătut maica pe mine,
De m-ar fi bătut de mult
Pînă nu ne-am cunoscut,

Dar acum de m-ar tot bate
Numa moartea ne desparte.

19

Mîndrulițo, ochi de foc,
Vin' la mine să te joc
Și de nu te-i juca bine
Las' să fie-a mea rușine.

20

Am băditā ca un ied
Secerînd pe holdă-l pierd,
Nu știu ce i-aș da să crească
Mintea să o dobîndească.

21

Vai de mine dor ți-o fost
De te-ai măritat în post,
Și de ce n-ai zăbovit
Pîn' ce dulcele-a venit ?!

22

Și de-i plînge, să te calce,
Da cucoană nu te-oi face,
Cuconiță cu cercei
Să stai la umbră de tei.

23

Mai ai lucru, măi vecine ?
Că de nu, nu știu de-i bine ;
Mai am cît între rotile
Și încă două-trei zile.

24

Așa zice popa nost
Să nu mergi la fete-n post ;

Preoteas-așa zicea :
Veniți și la fata mea,
Și la fată ca la fată,
Și la mine cîteodată !

25

Paharu eu nu ți-l beau
Și drăguțu nu ți-l iau,
Numa dragostea e-a mea,
Dragostea și-o turturea.

26

Nevăstuță cu bărbat,
Astă-sară m-o chemat
M-o chemat s-o iau la joc
Să-i trec mîna la mijloc.

27

Fata pînă-i fată mare
Tot zice că n-are, n-are,
Da după ce s-o-ndrăgit,
Na, bărbate, ce-ai dorit.

28

Părinte din Grozăvești,
Scoate bani, să nu glumești,
Că sînt bani bisericești.
Părinte sfinția-ta,
Scoate bani, nu ne-ncurca,
Că e vai de pielea ta ! (6)

29

Fata popii s-o gătit
Și la clacă o venit,
O venit cu secera,
Da tot cată dragostea. (6)

4. PAPARUDELE

Piesa literară redată mai jos apare cu prilejul paparudelor, obicei agrar, practicat pentru provocarea ploii. Culegerea a fost făcută la Runc-Gorj, în luna august 1930.

În acest sat paparudele se fac cam la ora 10 seara. Copiii care execută obiceiul au fiecare cîte o găleată sau oală şi sînt încinşi cu crengi de boji. Merg la rîu sau la o fîntînă şi iau apă în vase, apoi merg pe drum stropindu-se unul pe altul şi cîntînd versurile de mai jos :

Paparudă, rudă,
Vino de ne udă,
Cu găleata leata
Peste toată ceata,
Cu găleata plină
Ploile să vină,
Cu găleata rasă
Ploile să varsă.
Plouă, Doamne, ploaie
Pămîntul să-nmoaie,
De cînd n-a plouat
Pămînt s-a uscat.
Unde trag cu plugu
Să cură ca untu,
Unde dai cu sapa
Să cură ca apa.
Deschideţi portiţa,
Că vine ploiţa,
Deschideţi pridvoru
Că vine izvoru.
De joi pînă marţi
Să ne tot plouaţi
De marţi pînă joi
Dă-ne, Doamne, ploi
Dă-ne p'oaie, Doamne,
Că murim de foame.
Dă-ne, Doamne, ploaie,

Dă-o, Doamne, bogată,
Dă-o, Doamne, curată ! (28, 38)

Versurile se repetă de mai multe ori pe aceeași melodie, diferitele părți avînd o succesiune neregulată ; se schimbă după voia celor ce cîntă. La fiecare sfîrșit de cîntare se strigă cu putere ultimele trei versuri.

Dacă ceata de copii știe că într-o curte doarme cineva afară, intră și-l udă cu apă. În alte curți intră pentru a lua grapa și părlăul şi le duc la rîu, unde rămîn pînă a doua zi.

Ceata de copii cu paparudele străbate întreg satul cîntînd. (52)

V. CÎNTECE DE DRAGOSTE ŞI JALE

Aceste piese de poezie populară au fost culese în anul 1968 din Zărnești, Tohanu-Vechi și Perșani-Jud. Brașov.

1

Strigă moartea la fereastră
Spovedește-te, nevastă.
Dar eu nu m-oi spovedi
Chiar în casă de-oi veni.
Că eu cînd m-oi spovedi
Șapte popi mi-a trebui,
Șapte popi din șapte sate
Să mă ierte de păcate.
Și cînd m-oi cuminica
Să vie și vlădica. (4)

2

Merg pe drum și dau din cap,
Lumea-mi zice că sînt beat,
Da eu sînt amorezat
De-o nevastă cu bărbat.
Nevăstuță cu bărbat,
Ia sama deseară-n pat
Să văd bine-i însurat ?
De-o fi bine, să mă-nsor
De nu să stau tot fecior. (4)

3

Cît oi fi și-oi mai trăi
Fată mare n-oi iubi
Fata mare se mărită
Tu rămîi inimă friptă.

Și-oi iubi o nevestea
Că ea știe dragostea...
Unde pui mîna te lasă
Unde nu știi ea te-nvață. (4)

4

Tot așa îmi zice doru
Că de dor îmi moare omu ;
Minte doru ca un cîne
Că de dor nu moare nime,
Moare că i s-a sfîrșit,
Zilele s-au isprăvit. (4)

5

Măi bădiță, tu ești cîne
Că nu mai vii pe la mine ;
Ba tu, mîndră, ești cățea —
Aseară am fost la voi
Și te-am văzut între doi.
Cel ce ședea lîngă tine
Era prieten bun cu mine.
Cel ce ședea lîngă masă
Era cu inima arsă
Ca și mine la fereastră. (4)

6

Doru meu în piept m-apasă,
Gîndu-mi fuge peste casă,
Doru meu ce s-a-ntîlnit
Seara pe la asfințit
Cu bădița sprîncenat,
Om frumos din ălant sat. (4)

7

Mărioară de pe coastă
Cu păr lung și minte proastă,
De ți-ar fi mintea ca păru
N-ai iubi pă domnișoru

Și-ai iubi un ciobănaș
Ce-ți aduce vara caș,
Dimineața urdă dulce
Te sărută și se duse. (4)

8

Cît e copila de mică
Pune-o la lucru și-i strigă,
Că iubește de pîrlește,
Da la lucru nu gîndește. (4)

9

De la noi a treia casă
Este-o fată și-o nevastă...
Eu mă duc în doru fetei
Și sărut gura nevestei. (4)

10

Am auzit din bătrîni
Marfă bună să nu țîni ;
Marfă bună să deoache,
Om frumos intră-n păcate
Și în celelalte toate. (4)

11

De s-ar face tîrg de țară
Să mai vie badea iară ;
De s-ar face tîrg de boi
Să mai vie badea la noi ;
De s-ar face tîrg de vaci
Să mai vie badea-ncoaci. (4)

12

Așa-mi zic mîndrele mele
Tot ce am să beau cu ele
Și-apoi să mă uit la stele,
Stelele cum strălucesc
Ele cum mă povestesc. (4)

13

Cîte mîndre-am avut eu
N-o avut solgăbirău.
Apoi cîte le-am lăsat
Să le-adun aș face-un sat,
Și cîte le iubesc iară
De le strîng aș face-o țară. (4)

14

Cîte rele, cîte bune
Toate m-au mîncat pe mine
Dar nici una n-a fost rea
Ca hoața de dragostea.
Așa tare m-a mîncat
Numa ochii mi-a lăsat
De-am rămas de rîs în sat.
Mîndro, de dor de la tine
Nu-i carne de-un ban pe mine
Și chiar de-o vei cîntări
Cred mai multă n-ăi găsi. (4)

15

Azi în zi de dimineață
M-am suit pe deal în față
Și-am cules din roua toată
Dragostea și-un trup de fată. (4)

16

Pentru ochi ca murele
Ocolii pădurile.
Pentru ochi ca mura coaptă
Ocolii pădurea toată,
De la Valea Plaiului
Pînă-n Piatra Craiului ;
Pentru sprîncene-nghinate
Ocolii vre-o șapte sate ;
Șapte sate și-o cetate [a Branului]

Şi Zărneştii jumătate
Şi Poiana [Mărului] a treia parte (4)

17

Leliţă de la Poiană
Sărut ochii şi-o sprinceană
Şi cerceii din ureche
Şi gura cînd ţi-o fi sete.
De aş şti cînta ca cucu
Nu m-aş mai trudi cu lucru,
Şi mi-aş face haine verzi
Şi m-aş plimba prin livezi
La mîndra cu ochii verzi...
Aş zbura din deal în luncă
Să văd mîndra unde lucră,
La amiaz unde se culcă,
Să mă duc ca să-i fac umbră
Să n-o ardă soarele
Că-i albă ca Doamnele. (4)

18

Pentru tine mîndruşoară
Mi-a plouat fînu „la moară"
Şi otava-ntre hotară
De mă bate maica iară.
Că şi-aseară m-a bătut
C-am stat cu mîndra prea mult.
Vai, mîndruţă, pentru tine
Mulţi mai dau cu lemnu-n mine
Mulţi mai dau şi mulţi mă-nfruntă
Da cine naibii ascultă. (4)

19

Auzi, mîndro, cucu cîntă,
Ieşi afară şi-l ascultă,
De ţi-a cînta cucu bine
Să tragi nădejde de mine,

De ți-a cînta cucu rău
Nădejdea-i la Dumnezeu
Căci eu, adoratu tău,
Va să plec din satu meu. (4)

20

Mîndro, mîndrulița mea
Fără tine ziua-i grea.
Vino de mi-alină doru
Și adu-mi din nou tot sporu. (4)

21

Cîte stele sînt pe cer
Pîn' la ziuă toate pier
Numai luna și o stea
Știe de patima mea.
Cîte stele-s lucitoare
La un loc cu sfîntu soare
Pentru mine stau să joare
Că-s de treabă foarte tare.
Numai luna hoameșia
Zice zău că n-a jura,
Că m-a văzut miercuri sara
Prin grădină cu mîndra.
De-oi fi, Doamne, vinovat
Vrednic sînt de spînzurat
De ramuri de pătrunjei
Cu funii de tăieței. (4)

22

Măi bădiță, gură dulce,
Fă-mi cu ochiu cînd te-i duce
Și-mi trage cu sprinceana
Să vin după dumneata
Ca să-ți sărut gurița,
Gurița și buzele,
Ochii și sprîncenele. (4)

23

De-ar ști maica că-s pe-aici
Ar veni cu sfîntu bici
Și mi-ar trage numai cinci
Și m-ar lua cu pralința
Și m-ar trece ulița,
Ulița la mîndruța,
La mîndruța peste drum
Să-i gustăm vinu cel bun
Și rachiu de prun
Și gura de sărutat. (4)

24

— Leliță cu rochia scurtă
Treci valea și mă sărută.
— Treacă naiba pe-acolea
Mi se udă rochia. (4)

25

Ia uite ce supărare
Iară vine Bîrsa Mare,
Vine tulbure și tare,
Coboară iute la vale,
Tot ce găsește în cale
Le poartă Bîrsa-n spinare.
Bîrsa e atît de mare
N-o poți trece nici călare
Nici pe luntre nici pe punte
Numai la mîndra prin curte
Și n-aș trece bucuros
Căci cu mîndra-s mînios.
Bîrsă, liniștește-te,
Mîndro, veselește-te,
Să ne mai iubim odată
Cum ai fost, mîndro,-nvățată. (4)

26

Auzi, mîndro, ori n-auzi
Ori n-ai gură să răspunzi,

Ba te-aud, bădiță, bine
Da nu pot să vin la tine
Că e soacra lîngă mine,
Și dacă vin nu e bine. (4)

27

Decît cu mîndruța proastă
Mai bine la oi pe coastă,
Oi mînca cîte-o frăguță
Și-oi trăi fără mîndruță. (4)

28

La șezătoarea din sus
Fierb fetele cucuruz
Și fac focul cu nuiele
Să meargă feciori la ele...
Focu lor s-a potolit
Și feciori n-au mai venit. (4)

29

Mîndro, cu ochii tăi dragi
De pe uliță mă tragi
Și-n casă la voi mă bagi.
Mîndro, cu ochii tăi dulci
De pe uliță mă duci,
În casă la voi mă culci. (4)

30

Mîndrulițo de pe plai,
Ce mai gură dulce ai
Și mi-o dai și nu mi-o dai
Ea e colțișor de rai. (4)

31

Toată lumea zice-n sat
C-am să fiu talpă de iad
Da de ce, Doamne, să fiu

Că n-am omorît de viu ;
Am iubit ce mi-a plăcut
Și-alte rele n-am făcut.
Și-oi iubi numai ce-mi place
Și-alte rele n-oi mai face. (4)

32

Uite mîndra drumu trece
Cu cana la apă rece ;
— Dă-mi, mîndro, să beu și eu
Să-mi treacă de doru tău.
— Pune-ţi pofta-n cui, bădiță,
Că eu n-am apă-n doniță
Vin' desear' să-ţi dau guriță. (4)

33

Spune-i, mîndro, maică-ta
C-ai vărsat în prag apa
Și vino după alta,
Vino să-ţi sărut gura
Că mi-e dor de dumneata. (4)

34

Trandafir și-o buruiană
Spune-mi, mîndro, cum te cheamă
Că de cînd te-ai măritat
Numele ţi l-am uitat. (4)

35

Pentru cin' mie mi-e drag
Treabă n-am, da tot îmi fac.
Pentru cine mi-e urît
Treabă am, da nu mă duc. (24)

36

Mărioară de la munte,
Nu-ţi lăsa păru pe frunte

Că ți-au ieșit vorbe multe.
Las' să-mi iasă că nu-mi strică
Că-s tînără și voinică,
Las' să iasă că nu-mi pasă
Că-s tînără și frumoasă
Și știu lucru tot din casă,
Și știu lucru cîmpului
La gîndu voinicului. (4)

37

Măi bărbate, bărbătuț
Ia sama că-mi țin drăguț
Că te-oi face să n-auzi,
Să n-auzi și să nu vezi,
Ce ți-oi spune eu să crezi.
Ce-i auzi din vecini
Să zici că toate-s minciuni
Ce-ți spun eu cu gura mea
Să zici că toate-s așa. (4)

38

Strigă, strigă să se strîngă
Fetele din valea lungă
Ca oițele la strungă.
Toată ziua să jucăm
Seara să le sărutăm
Și-apoi iară să jucăm
Pînă cînd ne săturăm. (4)

39

Vino, mîndro, șezi colea
Și spune-mi ce-i dragostea
Da nu-mi spune, ci-mi arată
Cum e dragostea cu-o fată,
Da nu-mi spune, ci mă-nvață
Cum e dragostea în viață. (24)

40

— Firicel bătut de vînt,
Ce-ţi pleci capu la pămînt
Ori eşti retezat de coasă
Ori vre-o jale grea te-apasă ?
— Nu sînt retezat de coasă
Nici vre-o jale grea m-apasă
Dar de văgăuni de munte
Căzu brumă pe-a mea frunte.
Şi m-am ofilit sărmanu
Şi stau mort pînă la anu,
Mă usuc, mă prăpădesc
Ca un cîntec bătrînesc. (4)

41

Cîntă, cuce, nu te duce
Cîntă-mi, cuce, numai mie
Pînă la Sfînta Mărie ;
Pîn' la anu cine ştie
Poate mor, poate trăiesc,
Poate mă călugăresc,
Ori în codru haiducesc.
Cîntă cucu prin pădure,
Cucu cel cu pene sure
Şi-aşa cîntă de frumos
De pică frunza pe jos,
Şi-aşa cîntă de cu jale
De pică frunza pe vale.
Eu zic cucului să tacă,
El se suie pe-altă creacă,
Cîntă hoţu de mă seacă ;
Eu zic cucului taci, taci
El să suie în alţi copaci,
Cîntă de mă bagă-n draci.
De ţi-ar pica limba ta
Ca să nu mai cînţi aşa
De ţi-ar pica ciocu tău
Ca să nu mai cînţi de rău.

42

Cuculeț pasăre sură,
Ce-mi tot cînți din curmătură,
Cînt-acum de după sat
Că mîndruța m-a lăsat.
Cîntă cucu-n zi de Mai...
— Cucule, cîți ani îmi dai ?
Să nu-mi dai ani cu bucluc
Că eu în codru mă duc,
Mă duc să mă fac haiduc.
Cîntă cucu-n zi de Mai...
— Cucule, cîți ani îmi dai ?
— Să mă lași să-ți cînt în curte
Să-ți dau ani și zile multe. (4)

43

Mult mă mir și mă gîndesc
De ce, Doamne,-mbătrînesc
De coarne la plug nu țiu
Cu biciu boii nu-i mîi,
Doar țin calea mîndrelor
Pe sub umbra sălciilor. (4)

44

Pare-mi rău c-am bătrînit
Și de zile nu-s de mult,
Fără de cînd m-am născut.
Mi-a tot fost lumea pe mînă
N-am știut de ce mi-e bună.
Da de-o aș mai căpăta
Altmintrelea m-aș purta. (4)

45

Vai de-o veni vara iară
Să mai ies la cîmp afară
S-aud oile zbierînd
Și mîndruțele cîntînd
Și mierlița fluierînd

Să mă văd unde-am fost iară
N-aș îmbătrîni mai tare,
Să mă văd unde-am crescut
N-aș îmbătrîni mai mult. (4)

46

Dragă mi-e crîșma-n pădure
Să beau vin, să mănînc mure ;
Și de va fi să mă-mbăt
Numa tufele mă văd. (4)

47

Din poiana de la munte
Am văz't pe mîndruța-n curte
Din poiana de la boi
Am văz't pe mîndra-n război
Cum lucra cu ițele
Și cu suveicuțele.
Fă-mă, Doamne, suveicuță
La mîndruța în mînuță,
Să mă poarte tot pe mînă
Vai, măcar o săptămînă. (19)

48

Cînd treci, bade, pe drept noi
Pune-ți clopote la boi
Și cînd treci, bade, cu caru
Pune clopotu lui Daru
Pune și la ăl din his (hăis)
Să te-aud noaptea prin vis. (19)

49

Mă uitai din deal în luncă
Să văd mîndra unde lucră
La amiaz unde se culcă
Să mă duc ca să-i fac umbră.
Să n-o ardă soarele
Că-i albă ca doamnele ;

Da nu-i albă de măgan,
Ci-i albă de suliman —
Sulimanu silnicu
Ala-nșeală voinicu. (19)

50

Foaie verde ruptă-n cinci
Plin e codru de voinici
La tot fagu patru-cinci,
Numa la fagu din cale
Zace badea de lingoare
Cu mîndruța la picioare.
— Mori, bădiță, ori te scoală
Ori îmi dă și mie boală
Că zău eu m-am săturat
De-atît așternut de pat.
— Mîndro, mîndrulița mea,
Eu atunci mă voi scula
Cînd tu mie mi-oi căra
Apă rece din Dunăre
Sloi de gheață din țărmure,
Cireșe din doi altoi.
— Măi bădiță, bădișor,
Apa rece s-o-ncălzit
Sloi de gheață s-o topit.
— Mîndră, mîndrulița mea
Sloi de gheață-i gura ta,
Cireșe din doi altoi,
Mîndro,-s ochișorii tăi. (19)

51

De cine doru se leagă
Nu-l lasă cu mintea-ntreagă.
S-o legat de o nevastă
De-o lăsat războiu-n casă.
S-o legat de-o fată mare
De-o lăsat pînzele-n vale.
Și s-o legat de-un voinic
De-o lăsat plugu pe cîmp

Şi-o vin't la mîndra plîngînd.
— Desfă, mîndro, ce-ai făcut
Că te iau de pe pămînt.
— Nu ţi-am făcut să-ţi desfac
Ţi-am făcut că mi-ai fost drag.
Şi de-aş putea ţi-aş mai face
Să mai treci dealu dincoace,
Că n-am dorului ce-i face,
Că n-am dor a dorurile
Să-l mai port cu gîndurile.
— Tu ai, bade,-un dor prea greu
De nu ţi-l poci fura eu,
Că-s copilă tinerică
Doru tău tare mă strică
Şi-s copilă tinerea
Doru-mi rupe inima. (19)

GLOSAR

Bercuri (bărcuri) — crînguri
budilene, budiene — vîsdoage, crăițe

Chindisì — a broda
ciumări (a se) — a se îmbolnăvi (Gorj)
cioghică — cioară, pasăre de rapt
carlele — ramuri, crengi
cornăgei — cu coarne
corhamă — deal (Mold.)
cărprine, caprine — flori albe, narcise
cordea, cordele — rămură, rămurele

Dilì (a) — a înălbi
dochilit — zbîrcit, secat de viață
druște — fetele miresii
duroare — durere, boală

Fachel — voalul miresii (Făgăraș)
felderă — merță, baniță

Gevăli (a) — a se văita (de dureri)
ghirău — primar
goghe — soră

Izină — boală, necaz

Măduhă — măduvă
mustrătură — strigătură
moroi — strigoi (Gorj)

Nemurele	— neamuri
nepoftitu	— diavolul
Otic	— lopățică cu care se curăță cormana plugului
Peștire	— ștergar
podilă	— durere, tristețe
pocit	— lovit de boală
pogonici	— băiețandru, argat (Făgăraș)
pocînzei	— socrul mic cu oamenii lui (în vizită la socrul mare, la 8 zile după cununie — Argeș)
priti, pliti (a)	— a scrînti, a suci mîna, piciorul
prau	— praf (de pușcă)
Rînză	— stomac
rechel, recăl	— scurtă de postav (Făgăraș)
rotocolat	— rotund (măr rotocolat)
Săbaș	— chip, făptură
sbalț, sbanț	— inel de fier la capătul unei funii
socăntitu	— diavolul
solgăbirău	— judecător
staghilă	— scîndura de la marginea patului
stuc	— bucată
sucăcioaie	— bucătăreasă
Tăini (a)	— a sta de vorbă, de poveste
tălmagi	— tăiețel
tău	— băltoacă, mocirlă
teleagă	— căruță mică (Mold.)
tier	— farfurie
tișă	— mătușă (Făgăraș)
tob	— pachet, teanc
torbă	— sac de drum (vînătoare)
Volbură	— vîrtej (de vînt)

INFORMATORI

1. Andronicescu Vasile — 27 ani, Fundu-Moldovei-Bucovina
2. Belu C. Domnica — 36 ani, Runc-Gorj
3. Bocşa I. Maria — 47 ani, Mohu-Sibiu
4. Clinciu Gheorghe — 84 ani, Zărneşti-Braşov
5. Comşulea C. Maria — 43 ani, Rîuşor-Făgăraş
6. Comşulea C. Cornelia — 36 ani, Rîuşor-Făgăraş
7. Cornea Şerban — 23 ani, Drăguş-Făgăraş
8. Daie a Popii Ioana — 54 ani, Runc-Gorj
9. Fogoroş C. Ion — 51 ani, Drăguş-Făgăraş
10. Fogoroş V. Nicolae — 46 ani, Drăguş-Făgăraş
11. Fogoroş D. Maria — 39 ani, Drăguş-Făgăraş
12. Fogoroş I. Rafira — 60 ani, Drăguş-Făgăraş
13. Guran C. Ana — 16 ani, Drăguş-Făgăraş
14. Gherman D. Maria — 54 ani, Drăguş-Făgăraş
15. Hojbotă Gheorghe — 25 ani, Fundu-Moldovei-Bucovina
16. Hojbotă Casian — 22 ani, Fundu-Moldovei-Bucovina
17. Husea I. Maria — 54 ani, Drăguş-Făgăraş
18. Mihalache D. Miţa — 62 ani, Drăganu-Argeş
19. Nuţu Maria — 72 ani, Perşani-Făgăraş
20. Păpulăte I. Ileana — 39 ani, Runc-Gorj
21. Păpulăte C. Ileana — 47 ani, Runc-Gorj
22. Pleşa Gheorghe — 50 ani, Poiana Mărului-Braşov
23. Poparad N. Ana — 18 ani, Drăguş-Făgăraş
24. Popa Maria — 52 ani, Tohanu Vechi-Braşov
25. Rogozea N. Maria — 50 ani, Drăguş-Făgăraş
26. Rogozea A. Paraschiva — 19 ani, Drăguş-Făgăraş

27. Rogozea I. Seana — 62 ani, Drăguş-Făgăraş
28. Rostogolea M. N. — 19 ani, Runc-Gorj
29. Şalvari Dumitru — 24 ani, Fundu Moldovii-Bucovina
30. Şărbu I. Maria — 60 ani, Runc-Gorj
31. Sofonea Nicolae — 47 ani, Drăguş-Făgăraş
32. Slavu V. Ana — 16 ani, Drăguş-Făgăraş
33. Stanciu Radu — 31 ani, Valea Ursului-Argeş
34. Stoica C. Versavia — 33 ani, Drăguş-Făgăraş
35. Stoiconiu Gh. Maria — 40 ani, Runc-Gorj
36. Ursescu Dumitru — 23 ani. Fundu Moldovii-Bucovina
37. Vrănceanu N. Ana — 47 ani, Drăguş-Făgăraş
38. Zugravu D-tru — 26 ani, Runc-Gorj

CUPRINS

Lector : IOAN ŞERB
Tehnoredactor : ION GHICA

*Bun de tipar 11.II.1976. Tiraj 1850 ex. broşate.
Coli ed. 6,97. Coli tipar 10,25*

Tiparul executat sub cd. 499 la I. P. „Filaret", str. Fabrica de Chibrituri nr. 9—11, Bucureşti, Republica Socialistă România

Lei 7,25